

Întâlnirile mele cu Marin Preda

Alex Ștefănescu

Când urma să-mi apară prima carte de critică literară (în 1977) la Editura Cartea Românească, Marin Preda, directorul editurii, m-a chemat la el în birou și m-a întrebat:

– De ce ai vrut să publici la Cartea Românească și nu la altă

editură?

Am fost tentat să-i răspund: fiindcă e editura cu cel mai mare prestigiu. Dar am mers cu sinceritatea și mai departe și i-am mărturisit:

– E singura editură unde pot să-l laud oricât pe directorul ei, în paginile cărții, fără să mă compromit.

– Bine gândit, a spus Marin Preda.

După o pauză, a adăugat, deschizând teancul de șpalturi ale cărții mele, pe care le îl avea în față:

– Ai scris și despre alții, nu numai despre mine. Dar... e în regulă.

*

Un autor lipsit de talent literar care îl agasa pe Marin Preda cu insistențele lui era Norman Manea. Am fost de față, într-o zi, când Norman Manea, obraznic-umil, a deschis pentru a șaptea oară ușa biroului lui Marin Preda, ca să se intereseze de soarta unui manuscris al lui. Directorul i-a spus în stil țărănesc, cu o ironie subtilă:

– Dacă deschizi mereu ușa cuptorului ca să vezi dacă s-a copt cozonacul, nu se mai coace.

*

Prima mea carte de critică literară a apărut cu titlul *Preludiu*. (Inițial, avea un titlu mai inspirat, *Amintiri despre literatura de azi*, dar redactorul cu care am lucrat, Florin Mugur, l-a considerat prea ironic și l-a schimbat de frica autorităților.) Drept urmare, graficianul, fără să citească vreo pagină din volum, a desenat pentru copertă un ornament baroc-idilic, ca și cum ar fi fost vorba de un roman de dragoste, unii librari au așezat cartea în compartimentul rezervat lucrărilor de sexologie, iar în diferite dicționare literare *Preludiu* a fost transcris, din cauza unui automatism lexical, *Preludii...* Dar aceasta e altă poveste.)

Pentru *Preludiu* am primit 35.000 de lei – ceea ce era o sumă imensă, în condițiile în care un automobil Dacia costa 70.000 de lei, iar eu eram un debutant. M-a făcut fericit apariția cărții, o iubeam, așa urâtă cum arăta, și o căutam înfiorat de emoție, cu privirea, prin vitrinele librăriilor. Și m-au bucurat foarte mult, bineînțeles, și banii primiți (pentru mine banii câștigați din scris au avut întotdeauna și au și acum ceva sfânt). După câteva săptămâni de la remarcabilul, pentru mine, eveniment, într-o zi de decembrie în care cădeau din cer, pieziș, fulgi de zăpadă mari și ușori, m-am întâlnit pe neașteptate, pe stradă, față în față cu Marin Preda. Purta un cojoc deschis la culoare și o căciulă din blană de miel, brumărie. Era însoțit de Mihai Gafița. Amândoi păreau hașurați de traiectoriile albe și oblice ale fulgilor. Eu m-am fâsticit, de emoție, astfel încât Marin Preda m-a salutat primul:

– Ce faci, monșer? Cum e să fii autor?

Am încercat să-mi pun repede mintea în mișcare, ca să îi dau un răspuns inteligent. N-am reușit decât să

îngaim:

– Bine...

– Ți-ai luat banii de la casierie? Ești mulțumit?

– A, chiar voiam să vă spun, e o sumă imensă, mult mai mult decât ar fi fost cazul. Niciodată în viață n-am avut atâția bani. Vă mulțumesc.

– Uite, dom'le! Ești primul autor care se declară mulțumit. Pe chestia asta, îți mai dau 7.000 de lei. Să te duci mâine la casierie să-i ridici.

Mihai Gafița s-a uitat contrariat la el.

– Vin sărbătorile, are nevoie de bani, i-a explicat Marin Preda. Pe umeri, pe căciulă, i se adunase zăpadă, părea un general de armată cu epoleți fabuloși pe un câmp de luptă din Rusia.

A doua zi mi-am luat banii de la casierie. Exact 7.000 de lei, după ce mi se reținuse impozitul.

*

Pe vremea când Marin Preda era în culmea gloriei, și anume după apariția, în 1980, a trilogiei *Cel mai iubit dintre pământeni*, m-am numărat într-o bună zi printre invitații săi la restaurantul „Capșa”. La un moment dat, scriitorul povestea ceva, cu mare vervă, iar eu l-am întrerupt, făcând cu candoare următoarea remarcă:

– Să știți că aveți talent de povestitor! Ați putea să scrieți proză!

Marin Preda s-a uitat la mine nedumerit, pe deasupra ochelarilor cu multe dioptrii, apoi a înțeles că e o glumă și a izbucnit în râs:

– He! He! He!

*

Istorisirea pe care am întrerupt-o cu gluma mea se referea la Alexandru Piru, un critic și istoric literar foarte pitoresc, cândva discipol al lui G. Călinescu:

– Mulți mă întrebă – spunea Marin Preda – de ce stau de vorbă atât de mult cu Piru. Mă închid cu el în biroul de la Cartea Românească și persoanele care așteaptă în anticameră se enervează. A venit momentul să explic ce îmi place la el: e nemaipomenit de urât. N-am mai văzut un om atât de urât. Mă uit la fața lui și nu-mi vine să cred că există în realitate.

Am adăugat și eu ceva care l-a amuzat pe Marin Preda:

– Nu știu dacă ați auzit de un scriitor din provincie: Teodor Parapiru. Mă întreb cum va fi când Piru va face cunoștință cu el. Piru se va prezenta, bineînțeles, „Piru”. Iar celălalt îi va răspunde „Parapiru”.

*

La câteva luni după apariția amplului său roman „Cel mai iubit dintre pământeni”, Marin Preda a fost găsit mort în camera sa de la Palatul Mogoșoaia (care avea camere rezervate pentru scriitori). Vestea a produs stupeoare. Împreună cu Valeriu Cristea și Gabriel Dimisianu m-am dus să văd trupul neînsuflețit al marelui scriitor, la morgă. În încăperea prozaic-lugubră (cu lopeți, găleți cu ciment și roabe împrăștiate peste tot, probabil pentru o renovare), sicriul cu cadavrul lui Marin Preda stătea nu pe catafalc, ci jos, lângă un perete. Mi s-a părut zguduitoare această scenă. Cel care mă încântase decenii la rând cu cărțile lui nu mai reprezenta nimic.

Criticul unor generații frumoase

Gelu Nicolae Ionescu

Pe 18 octombrie 2022, academicianul, criticul, istoricul literar, profesorul universitar prahovean (n. 25 mai 1933, Chiojdeanca) Eugen Simion s-a stins lăsând posterității o operă în egală măsură valoroasă, complexă și surprinzătoare.

Colecția „Opere fundamentale”, facsimilarea manuscriselor eminesciene, munca la catedră, opera sa de critic și istoric literar și activitatea sa ca Președinte al Academiei Române (1998-2006) sunt mărturii ale unei vieți închinată culturii române.

Coleg de clasă al lui Nichita Stănescu, a putut observa pe viu transformările spectaculoase ale unui mare poet și a putut să înțeleagă influența vieții civile asupra evoluției spirituale a unui autor.

Fascinat de relația autor/ biografie – operă, criticul avea să fie preocupat să îi cunoască îndeaproape pe scriitorii contemporani despre care scria. Au rezultat, astfel, cărți de dialoguri foarte interesante cu mari scriitori postbelici și cărți încântătoare în care a studiat jurnalul intim și relația autor-operă.

Pentru ploieștenii lui, rămâne în amintire și ca un om dedicat spiritului nichitian, implicat, participând

cu mare drag la Festivalul Internațional de Poezie „Nichita Stănescu”, ajutând cu tot ce a putut buna organizare a acestui eveniment anual.

Și-a iubit orașul copilăriei, al tinereții într-un mod în care puțini ploieșteni o mai fac, azi. Și-a prezentat la Ploiești, cu mare drag, toate cărțile pe care le-a publicat și era mândru de apartenența sa la urbea lui Nenea Iancu – ce ediție frumoasă a operelor complete ale lui I.L. Caragiale a editat alături de Nicolae Bârna, Stancu Ilin și Constantin Hârlav (alt ploieștean excepțional)!

A scris în egală măsură despre autorii canonici și despre debutanți – vezi antologia cenaclului ploieștean „Atitudini”! – căutând să fie drept în judecățile sale estetice și să încurajeze tinerele condeie.

Ultima revistă ploieșteană la care a colaborat a fost Atitudini vechi și noi. Gestul său de a îmi rămâne alături, în momente extrem de grele, nu îl pot uita, fiind o dovadă de corectitudine, de afecțiune și de apreciere!

A scris mult și cu multă dragoste și cu profundă înțelegere a operei lor despre: Nichita Stănescu, Marin Sorescu, Marin Preda, Fănuș Neagu, Petru Dumitriu, Mircea Eliade, Ion Creangă, Mihai Eminescu, Eugen Ionescu, Emil Cioran, E. Lovinescu.

Despărțirile de oamenii dragi, de oamenii pe care îi iubim sunt mai mult decât dureroase și spiritul nostru are tendința uluitor de puternică să respingă realitatea acestor despărțiri.

Mărturisesc: cu greu am reușit să scriu aceste câteva rânduri vorbind despre domnia sa la trecut.

Constantin Tudorache

Sorin Pavel (1933-1977)

Sorin Pavel - văzut de Alexandru Clenciu

Justificări...

Deși sezonul mă îmbie,
Mi-e muza, astăzi, cam posacă -
Probabil vrea și ea să facă
Economie de hârtie...

*

Vertitas

Nimeni, bunul meu vecin,
Nu mai stă să te asculte:
Despre oameni știi prea multe,
Despre lume prea puțin !

*

Unuia

N-are vreun talent aparte,
Dar destinul îl răsfață:
N-o să afle nici la moarte
Cât a fost de prost în viață...

*

„Ecce homo”

De i-ai făcut vreun rău, nu strică
Să-i ocolești, o vreme, fața -
De-i faci vreun bine, fie-ți frică:
N-o să ți-o ierte toată viața.

*

Ateistă

Deși în veac îți merse buhul
Că, toate, Doamne, tu le faci,
Tu i-ai făcut doar pe săraci
Și mai ales pre cei cu duhul...

*

Epitaf

De toate-ar fi făcut în viață,
Dar viața asta, ah, nebuna,
I-a fost potrivnică în față:
N-a vrut să fie decât una...

*

Experiența...

„Omul din greșeli învață”,
Cugetă tardiv mofluzii,
Etalând străvechi concluzii,
Care i-au costat o viață...

*

**Unui adversar al poeziei
moderne**

Pentru că el nu-i gustă stanța
Cu patos defăimează tomul...

Ce poți să faci ? Așa e omul,
Își cam ignoră... ignoranța !

*

Unui pletos

Nu pletele - un foc le arză! -
Mă-mpiedică să te stimez,
Ci faptul că această varză
E cam eliptică de... miez !

*

Aproape concluzie

Ăsta-i omul și la fel
Va rămâne-n veșnicie:
Tot ce nu pricepe el,
I se pare o prostie.

*

Artiști și artiști

Când taci destul ca să-i ascuți,
Un fapt devine evident:
Capriciile de artiști au mulți,
Dar câți - ca scuză - și talent ?

*

Bețivii

Ce-aveți cu ei? Că stau mereu în
birt
E doar firesc. Diverse malformații
S-au conservat întotdeauna-n
spirt,
Spre-nvățătura altor generații !

*

Din păcate

Nefiind o vită doar
Și având diverse țeluri,
Omul poate fi murdar
Și în multe alte feluri...

*

Epitaf cinic

Nu-l bocîți pe cel căzut
Pradă somnului ocult -
Pentru cât și ce-a făcut
A trăit destul de mult...

*

La parastas

Deși nu l-a iubit de fel,
Cât de ușor e-ntregii gloate
Ca-n jurul unui păhărel
Să facă mortului dreptate !

*

Lui Darwin

Ai afirmat, desigur cu temei,
Că oamenii se trag din cimpanzei-
Păcat că ai uitat a preveni
Că, totuși, unii nu vor reuși...

*

Unor medici

Din al medicinei templu -
Ca din Roma sacră, papii -
Dau povețe Esculapiei,
Însă rar câte-un exemplu !

*

Unora care se lamentează

De plânsul lor când nu mai scap
Sărmana-mi minte se întreabă:
Ei, capul nu și-l văd de treabă,
Sau treaba nu și-o văd de cap ?

*

Unui elev

L-a plictisit azi „ăl de geografie”
Cu fleacuri ca: Snagov, Carpați,
Sinaia...
Păi astea le-a fumat el - vorba aia-
Din, ca să zic așa, copilărie!

*

Unui pletos

Când îți contemplanți coama
leonină,
Mă-ncearcă o idee năzdrăvană:
Așa prosperă orice buruiiană
Când are mult gunoi la rădăcină!

*

Unui pseudoscriitor

Fără nici o reticență
Scriu pe opul dumisale,
Că-l acuz de indecență...
(Prea e plin de vorbe goale !)

*

**Unuia care nu vrea să
muncească**

Ar vrea o slujbă, chiar insistă,
Dar vina pare-a fi a lor -
A ălor ce n-au pe listă
Un post de... fiu risipitor !

*

Virtutea

Virtutea e, pe cât se pare,
Ades o vorbă în doi peri -
Ne-o cere astăzi cu ardoare
Cel ce-a sfidat-o până ieri...

Constantin Tudorache văzut de Alexandru Clenciu

DIVERSE ȘI NEPREVĂZUTE

– Constantin Tudorache –

● Alexandru Philippide îl considera pe Ionel Teodoreanu: *cel mai scilpitor avocat al improvizației*. Ionel Teodoreanu era recunoscut ca *avocatul pledoariilor lungi*, fiind considerat și *cel mai convingător avocat*¹. La absolvirea facultății de drept, Mircea Ionescu-Quintus și-a efectuat stagiatura pe lângă avocatul Ionel Teodoreanu. Mi-a povestit, mentorul meu în ale epigramei, că, în toată acea perioadă, Ionel Teodoreanu nu citea niciodată dosarele. Acestea erau studiate și citite cu atenție de către *stagiarul* Mircea Ionescu-Quintus. Cei doi se întâlneau la Curtea de Apel sau la Tribunalul Suprem - după caz -, cu timp suficient înainte, unde *stagiarul-lector* îi povestea dosarul care urma să intre în instanță. Surpriza mare pentru cel care-i povestise dosarul era că de foarte multe ori Ionel Teodoreanu folosea ca argument elemente care nu i-au fost relatate, dar acestea existau în dosar, sau se subînțelegeau, și procesul era câștigat de avocatul Ionel Teodoreanu spre satisfacția și mândria stagiarului său Mircea Ionescu-Quintus. Îmi aduc aminte că o dată l-am rugat pe Mircea Ionescu-Quintus să-mi apere un coleg nevinovat, într-un proces de mărturie mincinoasă, iar avocatul Mircea-Quintus mi-a spus: *Eu nu apăr oameni nevinovați, ci inculpați care știu că primesc 25 de ani pedeapsă, pe care reușesc să îi scot la 7 ani de închisoare. Acesta este adevăratul succes la bară, pe care îl știu de la Ionel Teodoreanu și de la Radu D. Rosetti*.

1. Am cules o întâmplare din sălile tribunalelor, petrecută între avocații Oswald Teodoreanu și fiul său Ionel. În cadrul unui proces, în care erau adversari, când Ionel Teodoreanu, recunoscut ca unul dintre cei mai convingători avocați, și-a început pledoaria, tatăl său a părăsit sala de judecată. Întrebat de președintele completului de ce pleacă, Oswald a răspuns: *Mă tem să nu mă convingă și pe mine!*

● Un aforism ornitologic al profesorului de istorie ploieștean Nicolae Petrescu-Redi: *Cu mâna copilului, Ion Creangă prins-a pupăza. Cu mâna scriitorului - privighetoarea*.

Aici atașăm epigrama „Ion Creangă redivivus” scrisă de Traian Conciatu:

*După pupăză, în veci,
Nu mai cată, că pe stradă,
Prin bodegi și discotecii,
Pupeze găsești... grămadă!*

● O regulă generală în prezentarea unui discurs este că nu trebuie citit. Notițele îl obosesc și îl derutează întotdeauna pe ascultător. Se consideră că hârțiile

distrug cincizeci la sută din interesul auditoriului. Nichita Stănescu spunea că o poezie tipărită își pierde 60 la sută din valoare.

*

● Ori de câte ori Johnny Răducanu trecea prin cimitirul Bellu, turna o sticlă de vodcă peste mormântul bunului său prieten Nichita, adresându-i-se cu glas tare: „Ce faci, bre? Vino înapoi că mă plictisesc pe Pământ fără tine?!” Ca similitudine, Fănuș Neagu, toropit de dorul lui Nichita: „Bunule Nichita, tu care auzai în somn nenăscuții câini pe nenăscuții oameni cum îi latră, prefă-te că nu știi că ai murit și întoarce-te la masă. Ne e dor să te auzim plesnind cuvântul în moalele capului, tu cel mai dat în Paște dintre noi”. Nichita pregătise răspunsul la o asemenea întrebare încă de pe când trăia: „Nu sunt deloc dat în Paște, cum se zice, sunt doar un biet om în timpul vieții sale”.

*

● Pe traseul amintirilor cu și despre Nichita, regretatul acad. Nicolae Dabija spunea că poetul *Necuvintelor* i-a dat un autograf pe eticheta unei sticle de vin. Sub influența rachiului chinezesc de orz „Maotai”, îmbuteliat în vase de porțelan, cu un sigiliu aparte, din care pleca o fundă roșie, Nichita cerea boss-ului cafelei și cafenelei, Gheorghe Florescu, o coală de hârtie (în lipsa ei scria pe pungi de hârtie). Peste ele se revărsau versurile. Cafegiul crede că în acea improvizată „cameră de oaspeți”, de pe Hristo Botev, s-au scris multe pagini de literatură și istorie literară.

*

● De la Nichita Stănescu aflăm că Anglia lui Shakespeare avea opt milioane de oameni, din care jumătate erau pe mare.

*

● Despre Nichita Stănescu, tecuceanul Vasile Ghica, unul dintre marii autori de aforisme ai lumii, spune: *Din sevele rusești, Nichita Stănescu nu a moștenit numai setea de vodcă, ci și aburii rafinați ai marii poezii*. Aceasta, având în vedere că însuși Nichita, recunoscând originea sa rusă - după mamă - spunea deseori: *Ce mare poet le-am halit noi rușilor și câtă vodcă!*

*

● Nu întâmplător, în anul 1912, la sărbătorirea a 60 de ani de viață, Caragiale a răspuns astfel urărilor primite: „Trăiască frumoasa și cumintea limbă română! Fie în veci păstrată această Carte-de-boierie a unui neam călit la focul atâtor încercări de pierzanie”.

*

● Iată părerea unui sociolog, filozof și matematician englez, Bertrand Russel: „Matematica este știința în care nu știi despre ce vorbești și nici dacă este adevărat ceea ce spui”.

SIMILARITĂȚI

– Constantin Tudorache –

● Despre cartea lui George Călinescu, „Viața lui Mihai Eminescu” (1932), criticul ieșean Garabet Ibrăileanu spunea că e primul monument ridicat Luceafărului. La apariția cărții lui Caragiale „Momente și schițe”, prietenul său George Ranetti a afirmat: *Nu Momente maestre, ci Monumente trebuia să intitulezi admirabilul volum.*

*

● Leonard Cohen spunea că în spatele fiecărui poem al său se poate vedea o chitară. Iată ce spune *chitaristul-trubadur* Cincinat Pavelescu, în „Serenada Domnișoarei Lily Istrati”:

Ca să-ți cânt dintr-o chitară

Sub fereastră ți-am venit.

Era vară!

Liliacul înflorit

Și cu rozele semețe

Risipeau printre alei

Un fior de tinerețe.

Iar în părul tău cel blond

Caldul soare vagabond,

Raza vrând să-și poleiască,

S-a-ncurcat în adevăr,

Și-n zadar vrea să ghicească

În al buclelor tezaur,

Care-i raza lui de aur,

Care-i firul tău de păr!

*

● Petrache Poenaru, unul din întemeietorii meteorologiei din țara noastră avea multiple preocupări tehnice. Printre alte realizări el brevetează la Paris un instrument pentru scris intitulat: „Condeiul portăreț, fără sfârșit, care se adăpează singur cu cerneală”. Acesta era stiloul. Marin Preda nu scria niciodată cu pixul sau creionul. Folosea un stilou cu peniță de aur, care după moartea sa nu a mai putut fi folosit, deoarece penița aceluia stilou scria numai într-o anumită poziție cunoscută doar de „Moncher”. Probabil peștișorul de aur, atât de invocat, al lui Marin Preda, a luat forma unei penițe. Criticul Alex. Ștefănescu a primit cadou de la Nicolae Manolescu un stilou „Montegrappa”, despre care Alex. spune: „penița făcută dintr-un aliaj de aur și platină alunecă pe hârtie ca sania pe zăpadă”. Și un distih de la Corneliu Vadim Tudor: „Vorbește-n somn, fără motiv/Stiloul meu cel guraliv”.

*

● Un schimb de amabilități (și similarități) între doi epigramiști trecuți prin închisorile comuniste. Profesorii A.C. Dragodan și Ion Grigore. Primul spune, într-un catren despre femei:

Nu sunt bisericos și n-am

Despre femei părere proastă,

Dar cred povestea cu Adam,

Că prea îmi stai mereu în coastă.

Să lecturăm și replica profesorului emerit Ion Grigore:

Ca în coastă să nu-ți stea,

Trebuie s-o rogi pe ea,

Să se-așeze-n așa mod

Ca să-ți fie mai comod.

*

● Sunt înfrângeri care te înalță și victorii care te înjosesc - spune Nicolae Iorga. O idee asemănătoare citim la Sofocle: *Mai bine să eșuezi cu cinste, decât să reușești prin fraudă.* Să lecturăm și acest sfat de la Chilon din Lacedemona: *Mai bine*

o pagubă decât un câștig necinstit.

*

● Un aforism de la Albert Einstein: *Sunt două feluri de a-ți trăi viața: Unul - de a crede că nu există miracole. Altul - de a crede că totul este un miracol.* Și o Lege a lui Murphy: *Nu credeți în miracole, dar bazați-vă pe ele.*

*

● Actorul Constantin Nottara, prieten cu Caragiale, îi jucase și îi pusese în scenă multe din piesele dramaturgului. Ultimul oraș dintr-un turneu prin țară fiind Ploiești, urma să sosească la București într-o vineri. Neputând juca în orașul lui... Caragiale, se întoarse acasă cu o zi mai devreme, fără să anunțe, într-o joi pe înserat. Deschizând ușa locuinței, a rămas săgetat în prag: nenea Iancu era în tandrețe cu prima soție a lui Nottara, cultivată și frumoasă Amelia Wellner, utilizând halatul și papucii tragedianului. Cel care-l jucase pe Chiriac din „Noaptea furtunoasă” și pe Nae Girimea din „D-ale carnavalului”, i-a adresat un singur reproș vizitatorului neavenit: „Am înțeles să-mi iei nevasta, dar și halatul și papucii ?!” A închis calm ușa și nu s-a mai întors la Amelia niciodată...

Pe această întâmplare, adăugăm o epigramă scrisă de Ilie Ciobescu, intitulată „Revers”

Deși venea târziu acasă,

Soția nu-i crea probleme,

L-a-ngădui, mărinoasă,

Pân-a greșit... venind devreme.

*

● Un catren de la regretatul epigramist clujean Eugen Albu adresat „Vizionarului Caragiale”:

E un miracol Caragiale

Nu-l pot pricepe nicidecum:

Schițează-n vremurile sale

Moravurile de acum!

George Zarafu, apreciind premoniția perenă a lui Caragiale, spune:

A dojană și-a mirare

Ne privește permanent,

Că «eroii» din «Scrisoare»

Au ajuns în parlament.

Când în decembrie 2003 s-a emis bancnota de 1.000.000 lei (actualmente 100 lei) cu efigia lui I.L. Caragiale, profesorul universitar Ștefan Cazimir aduce un omagiu „Banca română cum laudae”:

Sub cerul vast al pălăriei sale

Pășim cu toții, sinceri și onești,

Mărire ție, I.L. Caragiale!

Cu noi ai fost, cu noi vei fi și ești.

*

● Tot pe temă financiară să citim această epigramă de Nelu Quintus, intitulată „Bancnotei de un leu, cu chipul lui Iorga”:

Aș prefera chiar morga

În chip de decedat,

Decât să văd că Iorga

E devalorizat.

La început de mileniu III, iată o epigramă atribuită lui Eminescu, cel de pe bancnota de 500 de lei:

Voi în suflet și în minte

O să mă purtați mereu,

Însă mulți o să mă uite,

Căci mă văd atât de greu...

Interviu cu poetul-preot Marcel Miron (II)

După ceva timp, m-a trimis la locul meu, în rândul din care tocmai ieșisem.

Da, poezia se mai potolise în mintea mea. Nu am plâns, nu m-am plâns, n-am povestit nimic nici acasă, dar au apărut în mintea mea întrebări și nevoia de a le desluși.

Poate jocul poeziei m-a păstrat într-un echilibru: aveam o putere, ceva întru care alții nu erau înzestrați.

Și cred că gândul acesta m-a salvat.

6. - Ați iubit și iubiți, fără îndoială, așa cum numai poezii o pot face și am să vă rog să îmi spuneți cinci cugetări create pe loc despre „a iubi”.

- Încerc, chiar dacă după atâția ani poate am rămas repetent la acest capitol.

Te iubesc pentru că existi; pentru că uneori te văd, rar, dar nu mă încălzești cu foc străin, pentru că ești lumină în viața mea; iubirea, cântec pe drumul vieții.

Mandilionul la purtător (iubito, dă-mi eșarfa ta să șterg fața soarelui!);

Mai sărută cineva picioarele, mâinile?

Dă-mi crucea ta s-o port pe drumul Golgotei!

Dacă n-ai pe ce scrie pomelnicul durerilor tale, uite, zgârie cuvintele mâniei pe obrazul meu!

Dar despre iubire scrie sublim Sf. Ap. Pavel în scrisoarea întâia către Corinteni, cap. 13.

Acum eu doar am improvizat ceva doar ca să răspund poruncii dumneavoastră. Este adevărat că rostesc des, foarte des cuvintele te iubesc, vă iubesc, nu uita că te iubesc, iartă-mă, nu uita că te-am rugat să mă ierți.

Cei care nu mă cunosc rămân surprinși, dar mulți se bucură.

Dar ca să nu fiu atât de sobru, îți voi povesti ceva mai aproape de realitate. Elev și student, scriam și primeam scrisori la și de la fete.

Vara, lipseam de acasă mai multe zile, iar când mă întorceam găseam destul de multe plicuri, nedeschise desigur. Părinții mei mi-au respectat intimitatea sau cel puțin așa credeam eu, iar în compensație le povesteam cam tot ce făceam. După ce citeam scrisorile, le lecturam și cu voce tare pentru ca să audă și ei.

Cam pe la sfârșitul perioadei de holtei, mă întorc acasă cam trist probabil și la vreo două zile, mama care știa multe poezii și catrene, îmi recită câteva, încheind cam așa: ei dragul meu băiat, „odată, un poet nebun,/ se-ndrăgostise de-o statuie”.

7. - Ce ați visat și nu ați putut aduce în real până azi?

- Nici un vis pe care l-am avut nu mi s-a împlinit, pentru că eu visez „ce nu se poate”, vorba poetului George Coșbuc.

Eu visez la și despre patria mea, la voievozii importanți ai neamului nostru, retrăiesc momentele tragice, eroice, martirice din nescrisa istorie a noastră sau nepermisă întru a se scrie. Visez la românii din provinciile românești care mărginesc granițele României. Da, vise de tipul „Cantemir croia la planuri din cuțite și pahară” cum amintește Mihai Eminescu în Epigonii.

Prieteni, tineri de demult și contemporani și-au

mărturisit în preajma mea bucuriile care se trag din verbele a avea, a stăpâni.

Pe mine m-a frământat mai mult verbul a fi.

Dar dacă tot vorbim de vise, aș mai povesti ceva.

În școala noastră de la Neamț, elevii erau mai liberi decât tineri de aceeași vârstă din școlile de stat, sau poate am fost lăsați să gândim la libertate altfel. Așa au apărut la un moment dat niște pliante în limba franceză despre Legiunea străină din Franța. Dar ca să ajungi acolo, știe toată lumea ce obstacole trebuiau trecute. Și iată-mă, într-o vacanță de vară, angajat docher-hamal în portul Constanța. De muncit nu prea am muncit pentru că șeful de echipă era sfătuit de inginer să mă lase mai liber, pentru că știind greacă, franceză și germană discutam cu șefii de echipaj de pe unele nave pe care lucram, în interesul lor comun.

Astfel hotărâsem să plec pe un vapor grecesc de mare tonaj, Aghios Ioanis Hrisostomos, aranjaseam ceva, dar în ziua în care trebuia să urc fără a mai coborî pe țarmul românesc, grănicerii români nu au mai permis vreo trei zile lucrătorilor să mai urce, iar eu n-am mai plecat.

Nu mi-a trebuit mult să înțeleg că Sfântul Ioan Gură de Aur - Hrisostomul m-a oprit de la această aventură și că m-a trimis să mă fac preotul lui Dumnezeu în patria mea, unde era mare lipsă.

8. - Cum se face vinul visării, Marcel Miron? Dar al gândului bun? Dar al dragostei? Dar al literei?

- Prin cărțile mele curge „vinul visării” care lasă urme colorate, vizibile.

Recenta mea apariție literară „Vise pe Tabor” este un fel de Ceaslov al viselor de seară, de noapte, de zi, de la ceasul întâi până la ceasul al nouălea când s-a rupt catapeteasma templului prin mijloc și Domnul a strigat „Părinte, în mâinile Tale încredințez sufletul meu!”

Dar eu, parafrazând strig, Doamne spre Tine înalț visul și cântecul meu, din literă în literă, pe scara cuvântului, salvează-mă de asprimea vântului cuvântului. Pentru că tot urcând mai sus, temperatura scade la douăzeci și apoi sute de grade Celsius minus.

9. - În istoria literaturii noastre române poezia și religia adesea s-au îmbrățișat, în spirite precum Dosoftei, Ion Creangă, Tudor Arghezi, Gala Galaction ... Cum regăsiți îmbrățișarea poeziei și a religiei în spiritual dumneavoastră comparative cu a celor enumerați?

- Așa cum m-a povățuit doamna Elena Pavel, profesoara mea de limba română, nu poți scrie necitind pe cei care au scris înaintea ta, pe cei consacrați și nu numai.

Poezia este în primul rând cântare închinată divinității. Luăm din Dumnezeu care este iubire și-I înapoiem partea trăită și împlinită în iubirea noastră. Biblia este cea mai frumoasă carte de poezie, Vechiul Testament, mai bine de jumătate este scris în versuri. Un poem nemuritor scrie David la moartea în luptă cu filistenii a prietenului său Ionatan, fiul regelui Saul. Iar psalmii, bijuterii de bucurat sufletul!

Poetul stă pe marginea podiumului de sidef din Muntele Sinai și se bucură de invitații lui Dumnezeu care sunt cei șaptezeci de bătrâni ai poporului lui Israel

Interviu...

Urmare din pag. 6

împreună cu Moise, slujiți la masă de îngerii lui Iahve, un fel de premiu pentru că au primit cele zece porunci.

În continuarea poeziilor români amintiți de dumneavoastră aș vrea să completez cu Ioan Alexandru, Daniel Ilie Turcea, Ion Pillat cu imnele Nașterii Domnului pe care o translează din Nazaret în Carpații Meridionali și spre târgurile Transilvaniei.

Am încercat și eu să torc din caietul bucuriei credinței, poate un fir mai subțire și mai scămos, dar fir.

10. - Amintiți-vă, vă rog, cinci date divine și cinci ceasuri divine ale existenței dumneavoastră, fără neapărat a spune în detaliu ce s-a petrecut atunci sau cum.

- În existența mea nu sunt ceasuri divine, ar fi prea mult. Doar clipe prin care mie mi se pare că am ciocănit la Poarta Împărăției, iar Stăpânul a privit la cel care bate: 1951, 1966, 1969, 1973, 1974, 1989, și 2022, pentru că încă sunt viu.

11. - Dacă mâine, cu toții am fi obligați să păstrăm cinci cuvinte, pe care dintre toate le-ați păstra?

- Suntem, pâine, vin, cruce, rai.

12. - Care credeți, Marcel Miron, că a fost primul cuvânt rostit în istoria omenirii sau primul sunet cuvânt și din ce trăire credeți că a țâșnit?

- Dumnezeu își căuta prietenul în liniștea serii, iar acesta nu se arăta și atunci a strigat: Adame unde ești?

De atunci a început cea mai mare epopee a omenirii și să dea Dumnezeu să continue!

13. - Ce visați cel mai mult să realizați?

- Să-mi refac ființa spirituală împărătiată fără noimă sau discernământ pe cale, să elimin toate punctele gri spre negru.

14. - Am să vă rog să „îl jucați” un pic pe Iona, cel biblic, cel sorescian, să vă asumați acest rol și să ne spuneți cum ați reacționat, dacă brusc v-ați trezi ... Iona?

- Proorocul Iona a fost trimis de Dumnezeu în cetatea Ninive să le spună acelor oameni să se pocăiască, să-și schimbe viața și chiar dacă la început nu și-a luat misiunea în serios, până la urmă, împotriva voinței lui chiar, și-a împlinit-o și acei oameni au fost salvați.

Eu, ca toți colegii mei, cei 24 de sfinți de la Mănăstirea Neamț, cum i-am numit într-o baladă publicată în volumul Versuri albastre și aurii, mai ales în perioada de dinainte de 1990, am fost trimiși să spunem că este Dumnezeu și am mărturisit cu toată ființa. Continui această misiune și azi și strig, cânt „Cu noi este Dumnezeu!”

De fapt acesta este mesajul lui Iona astăzi: este Dumnezeu! chiar aici printre noi, iată bate la ușă. Deschideți și va intra la voi. Primeniți-vă spre a-L primi. Îmbrăcați-vă în haină de nuntă spre a fi primiți la petrecere împărătească.

Iată Dumnezeu se încinge cu văile de verdeață ca să nu vă orbească lumina Lui, urcați pe podiumul de sidef, bateți din palme, mâncați și dansați.

Da, cetățile și-au schimbat numele, dar năravurile, păcatele, au rămas aceleași.

Ariciul firoscos

EVA AËPPLI

CUVINTELE INUTILE /LES MOTS INUTILES

Într-o zi, totul se schimbă pentru locuitorii satului. Iată ce li s-a întâmplat: orice cuvânt pronunțat sau scris inutil cădea pe jos și rămânea acolo; nu făcea excepție decât gânguritul pruncilor.

Un jour tout changea pour les habitants du village. Voici ce qui leur est arrivé : chaque mot prononcé ou écrit inutilement tombait sur le sol et y restait, excepté les lloullougreu greu des bébés.

Oricine își poate imagina cu ușurință cât de repede creștea grămada de cuvinte inutile. Gândiți-vă numai la ceea ce debitează televiziunea într-o singură seară și veți putea să vi-i imaginați cu ușurință pe amatorii de emisiuni televizate împresurați până peste cap, chiar înainte de sfârșitul programului.

Il est facile d'imaginer à quelle vitesse s'accumulaient les mots. Pensez seulement à ce que la télévision débite dans une seule soirée, et vous pouvez voir aisément les spectateurs ensevelis avant la fin.

Vorbele inutile deveniră o problemă de viață sau de moarte. În case și în birouri, toate încăperile erau pline de la A la Z. Vânzătorul de ziare se sufoca.

C'était devenu une question de vie ou de mort. Dans les maisons et les bureaux, toutes les pièces étaient remplies de A à Z. Le marchand de journaux étouffait.

Lucrurile trebuiau puse la punct.

Il fallait prendre les choses en main.

Fură ordonate măsuri stricte în urma unei dezbateri foarte scurte la primărie, în cursul căreia secretarul și paznicul de câmp țineau câte un sac de plastic deschis la gura fiecărui consilier comunal.

Des mesures strictes furent ordonnées après un débat très court à la mairie, pendant lequel le secrétaire et le garde champêtre tinrent un sac en plastique devant la bouche de chaque conseiller municipal.

În timpul acestei dezbateri, foarte scurte, zice-se, sacii de gunoi se umplură extrem de repede. O singură frază nu căzu totuși în sac: „A se abține de la cuvânt”.

Pendant ce débat, dit très court, les sacs de poubelles furent vite remplis. Une seule phrase ne tomba pas dans le sac : „s'abstenir de parler”.

Dar străzile erau deja impracticabile pentru vehicule, întrucât locuitorii erau cu toții ocupați să-și descongeseze casele de propriile conversații, plus discursurile de la televizor și de la alte aparate care turuie fără întrerupere, ca să le arunce grămadă în stradă, fiecare în fața casei lui.

Mais les rues étaient déjà impracticables pour les véhicules parce que les habitants travaillaient tous à enlever leurs propres conversations, celles de leurs télévisions et autres appareils bruyants, pour les mettre en tas dans la rue devant leurs maisons.

Krzysztof Dariusz Szatravski (1961) – poet polonez, scriitor, traducător, muzicolog, specialist în științe literare, membru al Asociației Scriitorilor Polonezi. A publicat nouă volume de poezii, două volume de proză, 6 volume de traduceri și peste o sută de comunicări științifice. Este de asemenea autorul textelor mai multor hituri. Versurile sale au fost traduse în 15 limbi, fiind publicate în antologii și reviste de profil. Este laureatul mai multor premii și distincții, printre care: Discul de Aur „Merită să trăiești - Warto żyć” (2011), statueta sf. Iacob și Premiul pentru Cultură al Primarului orașului Olsztyn (2020), Medalia de bronz „Gloria Artis pentru merite în Cultură - Zasłużony kulturze Gloria Artis” (2022). A fost declarat cetățean de onoare al orașului Kętrzyn (2018).

Raiul

mi-am visat un rai
fără tron al puterilor
fără fulgerele judecății celor drepti
fără suflete goale la coadă rugându-se neîncetat
dar cu toți cei pe care îi iubeam

cu oameni și animale
într-un nimb de siestă senină
amintindu-și de momentele fericite
cu libertate neîngrădită cu recuzita copilăriei
și cu tot ce-i cu adevărat important

fără violența
autorității fără batjocură fără timpul
care trece ca o sentință
de neîmplinire pe viață

trezit am căutat îndelung
peisajul fericirii mi l-am fixat în memorie
nu putea fi decât raiul

dacă în rai există
tot ce-mi doresc
mi-e teamă să mă gândesc cum arată iadul

Peste tot

m-am gândit că nu mai există îngeri
că ne-au părăsit cu toții
pe veci de peste tot
poate n-au mai putut suporta
prezența noastră la lumina zilei
în momentul în care credeam în sfârșit
că am putea gusta viața
cântând în voie, iubind fără a suferi
până la sfârșitul veacurilor
dar nu s-a-ntâmplat nimic
îngerii tiptil
au plecat în drumul lor
ducându-și soarta
pe care au primit-o în ziua creației
întotdeauna la timp
lumea părea să se chircească
bucla spațiului se strângea
până când ne-am dat seama
că n-am mai rămas decât noi
lăsați de capul nostru
și doar aerul
mai tremură
în bătaia unor aripi mari

Patru fragmente crepusculare

I
Copacii au amuțit, în coroanele lor
s-au cuibărit ciiorile surde, triste
mai întâi în jurul lacului din Kętrzyn
pe dealul cimitirului, pe Górká Poznańska
apoi s-au alăturat celor din Mrağowo
au umplut pădurea Piska și mai departe
poate chiar până în capitală
Neapărat s-a întâmplat ceva, da
pentru că totul e supus schimbării
dragostea noastră sugerează soluții cuvintelor
dar cuvintele zboară în spațiul fără vânt
chiar și memoria se pierde-n tăcere

II
Fiecare zi este un alt dezastru
în fiecare noapte păsările mor
Carnavalul din Olsztyn
se încheie cu o sticlă de vodcă
într-o garsonieră înghesuită din Nagórki
sau într-o casă mare din Kolonia Mazurska
Iar dincolo de geam aceleași artificii, în spate
și tot mai rămân scaune goale în spatele mesei
și mereu în trupurile noastre
grădinile vor arde
și nimic nu va opri noaptea care s-a lăsat

III
Ce-ar putea fi la fel de vesel ca știința
eliberată de iubire, de credință, de datorie
În drum spre Gdansk, în trafic, așa mă gândesc
nimic nu se mai poate întâmpla acum
fără participarea noastră
nicio pasăre nu cade singură. Cu toate că
toți suntem parte a universului
stelele se aprind într-un ocean de gânduri
reușim să le mai sprijinim cu privirea
Negreșit așa le-a văzut Kant
deasupra orașului Königsberg

IV
Scrutând cu privirea cât mai departe, privind fix
cerul nocturn peste castelul Olsztyn
mai putem crede în sistemul lui Copernic
văzând revoluțiile nesfârșite ale sferelor
și adormind în așternutul de ierburi vălurite
undeva pe continentul Gutenberg
printre litere, fluturi și ciripit de păsări
Aici libelulele ne privesc atente
ca spiridușii din basmele fraților Grimm
și cu cerneală transparentă
scriu finaluri fericite
pentru povești uitate

DIN COLȚ ÎN COLȚ

– Didier Nordon –

IV. Angoase de scriitor Affres d'écrivain

- Scrii pentru ca trecutul să nu fie uitat – dar trebuie să ștergi mereu.
 - Ecrire pour conjurer l'oubli du passé – et devoir raturer.
- O discuție fără șir descoperă uneori apropieri pe care mintea, judecând, n-ar fi îndrăznit să le facă.
 - Un coq-à-l'âne, parfois, découvre un rapprochement que la raison raisonnante n'aurait pas osé.
- Arunc o pagină nereușită. Cum recuperezi timpul pe care mi l-a consumat ?
 - Je jette une page inaboutie. Où retrouver le temps qu'elle m'a demandé ?
- Și scriitorii de duzină au lucrări de sertar.
 - Les mauvais écrivains aussi ont des fonds de tiroir.
- A gândi: o explorare riscantă. Un gânditor ori e nesăbuit, ori încurcă-lume.
 - Penser, exploration risquée. Un penseur est soit casse-cou soit casse-couilles.
- Eleganță mai degrabă decât dovezi. Intuiție mai degrabă decât eleganță. Convingeri mai degrabă decât intuiție. Dovezi mai degrabă decât convingeri.
 - L'élégance, plutôt que la preuve. L'intuition plutôt que l'élégance. La conviction, plutôt que l'intuition. La preuve, plutôt que la conviction.
- Chiar și într-un context burlesc, logica vrea subtilitate. A cizela o pseudo-demonstrație nostimă cere o ingeniozitate impecabilă.
 - Même au service du burlesque, la logique veut la subtilité. Fignoler une pseudo démonstration cocasse exige une ingéniosité impeccable.
- Finețea lui în a se autoaprecia nu e la înălțimea talentului său de scriitor. El lasă ce-i mai bun la sertar și propune editorilor ce-i mai puțin reușit.
 - Sa finesse pour se relire n'est pas à la hauteur de son talent pour écrire, il laisse le meilleur en fond de tiroir et propose aux éditeurs le moins réussi.
- De ce expresia „autor de eșecuri” nu e folosită, deși sunt atâtea ocazii în care s-ar putea aplica ?

- Pourquoi l'expression „auteur à échecs” est-elle inusitée, elle qui aurait tant d'occasions de s'appliquer ?
- Greșeala gânditorilor căroră nu le pasă de stil. Cizelarea cere gândire.
 - Erreur des penseurs qui ne se soucient pas du style. Le travailler fait penser.
- Iubește limba fără a invidia favorurile pe care ea le acordă altora.
 - Aimer la langue sans lui en vouloir des faveurs qu'elle accorde à d'autres.
- Regulile gramaticale, străine gândirii, sunt totuși constrângeri stimulative.
 - Les règles de grammaire, étrangères à la pensée mais contraintes stimulantes.
- Un *intelectometru* ar avertiza : „Atenție ! Ai atins doar 80 % din capacitate. Ieri erai la 90 %. Nu retușa ce ai scris ieri”.
 - Un *intelectomètre* qui avertirait : „Attention ! Tu n'es qu'à 80 % de tes capacités. Hier, tu étais à 90%. Ne retouche pas ce que tu as écrit”.
- Scrisul nu umple o viață. Cel mult o ocupă.
 - L'écriture n'emplit pas une vie. Elle l'occupe, tout au plus.
- Reexaminezi fără menajamente atât ceea ce ai aflat de la alții, cât și propriile convingeri: a regândi perturbă mai mult decât a gândi.
 - Réexaminer sans déférence tant ce qu'on vous a enseigné que ce dont vous êtes convaincu: repenser perturbe plus que penser.
- A face comparații : semn de slăbiciune pentru un scriitor. Nereușind să spună ceva, invocă altceva, asemănător.
 - Comparer, faiblesse chez un écrivain. Ne réussissant pas à dire la chose, il en convoque une qui lui ressemble.
- Un pamflet bun nu poate fi decât ambiguu. Dacă în furie nu există și un dram de iubire înseamnă că n-ai nimic de spus.
 - Un bon pamphlet ne peut être qu'ambigu. S'il ne se mêle pas d'amour à la fureur, c'est qu'on n'a rien à dire.
- Angoasa paginii albe este pedeapsa promisă scriitorilor care și-au impus cultul muncii și se așază în mod sistematic la masa de scris.
 - L'angoisse de la page blanche est la punition promise aux écrivains qui, vouant un culte au travail, se mettent à leur table systématiquement.

Traducere de Vasile Moga

EVA AËPPLI

Urmare din pag. 7

Mai târziu, printr-un efort comun, totul fu strâns în tăcere și deus într-o groapă comună.

Plus tard, par un effort commun, tout fut ramassé silencieusement et déposé dans une fosse commune.

Dar, cu toate că satul se debarasase de deșeuri, problema în sine tot nu fusese rezolvată.

Mais, bien que le village se fût débarrassé des déchets, le problème restait le même.

Atunci toți locuitorii fură convocați în jurul acestui singur loc unde se putea discuta fără teama de a avea prea mult de lucru după aceea și fură invitați să ia cuvântul toți cei care credeau că ar putea contribui la soluționarea problemei.

Alors, tous les habitants furent réunis autour de ce seul endroit où on pouvait causer sans causer trop de travail, et on invita ceux qui croyaient pouvoir contribuer à une solution du problème à prendre la parole.

Dar toți putură constata că fiecare din soluțiile evocate era ineficientă.

Mais tous purent voir que chaque solution évoquée était inutile.

Când îmi veni și mie rândul să vorbesc, aveam o propunere gata pregătită: „Să punem punct imediat acestei povești și toată lumea va răsufla ușurată...”

Quand ce fut mon tour de parler, j'avais ma proposition toute prête: „Arrêtez cette histoire tout de suite, et tout le monde sera bien soulagé...”

Un nume de poet Ion D. Șirna

Iarna poetului

(după și în stil „Vasile Alecsandri”)

Ziua scrie, noaptea scrie, dimineața scrie iară
Ivind stele de adâncuri dintr-un nimb de călimară;
Tropi de-argint zboară prin aer ca un roi de fluturi albi
Și se-aștern rotund în pagini cu-ai peniței umeri dalbi.
Dinspre zori albesc năframe, în geam zarea-i de câmpie,
Lungi fantasmelor de gheață par un strop din veșnicie,
Clipa visului ritmează în cadențele din vers
Precum săgetează verbul, în al ornicului mers.
Scrise-s toate, cărți, caiete, chiar și tocul de la ușă,
Lemnele din soba veche s-au făcut de mult cenușă,
Focul însă arde-n pieptu-i dintr-un jar aprins în gând,
Pe când viscolul afară smulge arbori din pământ.
Dar furtuna încetează, norii pier, doritul astru
Peste blândețe izvoare pune lacrimi de albastru...
Și-n târziu se-arată luna ca un înger nou pe culmi,
Aurind din cer zăpada printre crengile de ulmi.

Identitate

Nu-s geamăn cu reptila,
mi-e sângele fierbinte,
Din roua primăverii
filigranez cuvinte.

Nu mă târăsc prin iarbă
să-i tulbur clorofila,
Sculptez volute-n aer
nu-s geamăn cu reptila.

Când frunza ce-nghețase
nervurile și-adapă,
Visez pe-un colț de spațiu
la simetria sacră.

Săpând în sol de ape

Smolită de-ntuneric e liniștea lunară,
Din scorbura cu-arome, înconjurat de lut,
C-un ochi vezi înăuntru, cu altul în afară;
O elegie ai cânta, dar flautu-ți e mut.

Țărână au prins sub unghii lăstarele-n morminte,
Spre cranii urcă seve din verzile livezi,
Săpând în sol de ape, din cripta de cuvinte
Dezgropi o amintire și înhumezi zăpezi.

Zeița din marmură

âTăceam mimând în minte
Al admirării imn,
Că nu aveam cuvinte
În sunet să le schimb.

Tăceam ca piatra spartă
De-un meșter cioplitor
Când transforma în artă
Făptura unui dor.

Prin scânteieri de daltă
Cu glas vioi, lumit,
Zeița deodată
Din marmur-a vorbit.

Își revela splendoarea,
Zâmbind se-nviora,
Scăpase de povara
Ce-n rocă o-ndura.

Bat clopotele

Bat clopotele mari la catedrală
Ritmând a mântuirii veste
Simbol divin în negura astrală
Se-aprind pe boltă lămpi celeste.

Hulubi de-aur în marea de lumină
Sunt stelele lucind pe turnuri,
A lunii luntre în geamuri se înclină,
Coboară îngerii din adâncuri.

Dumnezeiască armonie,
Sacra chemare, duioasă corală,
Spre veacuri sonoră solie
Bat clopotele mari la catedrală.

Fântâna din Șirna

(poem natal)

Însemn de rodire din vână solară,
Fântâna de doruri cu scîlpiri de cristal,
Lăcrimare de munte, câmpie și deal,
O pururea stea pe embleme de țară.

Izvor din inima unui unic pământ
Românesc de rotund ca pâinea și roata,
Zăpadă de soare. Sub salcie poarta
E pleoapa deschisă spre satul din gând.

Albastru de-adânc de zenit, pisc de rubin
Veghind din înalturi al apei senin,
Topaze de raze-n uriaș curcubeu

Și sevele din slava poemului meu;
Pura licoare, sidefată grădină
Și ciutura grea. Infinit de lumină!

Nichita Stănescu și Teodora (Dora) (VIII)

— Emilia LUCHIAN —

Nichita, care s-a jucat uneori cu cuvântul *moarte*, simțea apropierea frigului. I-a lăsat Dorei un poem trist despre o ninsoare pe clopote, *plăci de gheață* care-l înveleau și *frigul mult prea mare: Și neputând să mor, la tine / mă gândesc / și tremurând te vestesc / La primăvară, odată cu dezghețul / aș putea să mă topesc și eu* (Scrisoare). Nichita, sărbătorit la 50 de ani, era de nerecunoscut: Trupul *părea obosit*, se mișca greoi, iar *chipul lui frumos de zeu nordic căpătase prematur asperități surprinzătoare* – a relatat criticul Eugen Simion, prieten de o viață cu Nichita. Spiritul, *invertit și profund*, îi rămăsese același. *Prindea repede o idee și o reformula în spiritul său, dându-i o strălucire metaforică și o anvergură care detona inerțiile gândirii*.

În octombrie 1983, cu aproape trei luni înainte de fatidicul 13 decembrie, Nichita, aflat în curtea familiei Covaci, era la capătul puterilor, dar brava. L-a ascultat pe Sorin Dumitrescu cântând la chitară poeziile lui: *Se asculta, era dus... Era foarte trist* – a relatat Stela Covaci. Știa! *Sunt putred tot. Numai creierul îmi e viu*. Pe patul de spital avea privirea plină de *anecdote nespuse și tandre*, o candoare cu *finețuri distilate de rafinăriile mari ale creierului său* (Al. Condeescu).

În primul ei interviu, din 1999, Dora povestea despre *amprenta Nichita* care a atins-o, a rămas pururi, i-a dat o direcție, a format-o, pentru că un poet este o stare de spirit. Simțea *mâna lui protectoare* asupra ei: *Mă veghează dinăuntru, nu din cer. [...] Asuprirea lui era tandră*. Miracolul Nichita a coborât asupra persoanei ei, fiindu-i *și tată, și copil, și soț, și prieten, și marele poet. Aveam în viață toate vârstele în același timp*. După dispariția poetului, adaptarea Dorei a fost dificilă, pentru că lumea în care trăise nu era normală. Nichita își alesese calea și a trăit conform acestei alegeri. La Nichita sentimentele se ating, se lovesc și se rănesc. Aceasta a fost lumea lui. *Ce nenorocire să fim doi!* Cu altă ocazie și-a făcut nedrept autocritica: *Eu sunt un om foarte greșit alcătuit*.

Poate că așa sunt mulți poeți care au respirat aerul de genialitate, l-au urmat în cuvânt, dar Nichita rămâne UNICUL. Dora a urmărit să ajute la publicarea unor ediții de opere complete, ediții critice, împiedicând unele edituri să publice broșuri modeste. A pornit de la principiul lui Nichita, căruia îi dispăcea *călduțul*.

A trăit cu nesaț, a iubit involburat, s-a zbatul între meteahna de a gândi și **vorbe** născocite, a fost într-un *război al nimănuia*, de unde s-a întors cu trofee, târând după el o *turmă de cuvinte* ca să boteze locurile lui vechi. Cel mai mare trofeu a fost iubirea: *Ah, cuvintele, tristele, / Ele curg în ele însele, / deși sensul lor este static. // Ce tragedie cuvântul, „IUBITO”! / După litera I urmează litera U, / După litera B, litera I, / apoi T, apoi O... // Și asta-i ca și cum ar trece un timp / între I și O, / deși Iubito nu are timp / ci este tot și dintr-o dată... / Este*.

Problema lui Nichita nu era a vârstei, ci a bolii care îl măcina, făcuse pact cu diavolul și doar prima jumătate de viață fusese a lui. Ideea morții l-a bântuit toată viața, deși și-a trăit-o cu frenezie, ca neastâmpăratul Ariel. *Tot ceea ce este în noi, ca simț, e o fereastră și o fugă de moarte*. Se întreba ce ar lăsa după trecerea în neființă. Poate niște sentimente, niște patimi, mai puțină ură și multă dragoste. A iubit frumusețea, cunoașterea, într-un cuvânt, viața.

Nichita a obținut *Cununa de aur* de la unul dintre cele

mai prestigioase Festivaluri de poezie, Struga, Macedonia. A împlinit 50 de ani și a fost sărbătorit de sute de scriitori, artiști plastici, actori, a fost omagiat în reviste și publicații din țară și din străinătate. Făcea proiecte de viitor, pentru că *viața este o scurtă absență între două inexistențe*. În mod straniu, poemul *Moartea fertilă* s-a aplicat în realitate: *Anul care urmează să vină nu mai vine / și nu va mai veni niciodată*.

Bibliografie:

1. Nichita Stănescu, *Schimbarea la față, Albastru singur, Starea de a fi, Mai lasă-mă, Ritm, Altă matematică, Întrebări, Plus unu mai puțin, Rugăciune, Intimidare*, în *Măreția frigului*, Ed. Junimea, Iași, 1972.
2. Idem, *Hieroglifa*, în *Epica Magna*, Ed. Junimea, Iași, 1978.
- Idem, *Același gând*, în *Starea confesiunii. Poeme personale*, în *Fiziologia poeziei*, Ed. Eminescu, 1990, p. 162.
3. Ștefan Agopian, *Scritor în comunism*, Ed. Polirom, 2013.
4. Nichita Stănescu, *Dezângerirea, Singură vedere*, în *Măreția frigului*, Ed. Junimea, Iași, 1972.
5. Idem, *Schimbarea la față*, în *Opere imperfecte*, Ed. Albatros, 1979.
6. Despre apartamentul din Piața Amzei și viața lui Nichita Stănescu am folosit relatări aparținând Stelei Covaci, *Destinul unei prietenii. Nichita Stănescu – Aurel Covaci*, 2014, pp. 45, 46; Raisa Ambros, *În dulcele stil clasic. Despre Nichita Stănescu, în dialog cu pictorul Mihai Bandac*, în *Atitudini*, nr. 3, 2020, p.3, coperta 3; Interviu acordate de mama și sora poetului Nichita Stănescu consemnate de Elisabeta Mondanos, Ovidiu Suciuc, Eugen Zainea în diferite reviste.
7. Ștefan Agopian, *O vizită*, în *Album Memorial Nichita Stănescu*, Ed. Viața Românească, București, 1984, p. 158.
8. SIRFA era o glumă, un joc al lui Nichita Stănescu și al lui Mihai Bandac: Societatea Internațională a Ridicării Femeii prin Artă. S-a constituit prin 1979 și a dat de lucru Securității Statului.
9. Răzvan Ducan, *Copacul Gică*, în *Vatra veche*, nr. 3, martie 2016, p. 55.
10. Adam Popescu, *Vecinul meu, Nichita Stănescu*, în *Ezv.ro*, 11 decembrie 2007.
11. Cleopatra Lorințiu, *Melancolic cornul sună...*, în *Vatra veche*, nr. 3 (51), martie 2013, p. 15.
12. Eugen Simion, *Nichita Stănescu. Schiță biografică*, în *Caiete critice*, nr. 3-5 (233-235), 2007, pp. 3-15.
13. Nichita Stănescu, *Notă autobiografică, Autoportret, Ars poetica*, în *Amintiri din prezent*, E.S.T., București, 1995, pp. 326, 327, 328, 331.
14. Idem, *Testament, A fi! A fi! A fi!*, *Pagini regăsite*, în *Amintiri din prezent*, pp. 371, 379.
15. Eugen Simion, *Prefață la Nichita Stănescu, Poeme de dragoste. Fals jurnal intim*, Ed. Academiei Române, 2008.
16. Nichita Stănescu, *Către tânăra generație*, în *Album Memorial Nichita Stănescu*, p. 170.
17. Idem, *Amintiri din prezent, Capitolul I*, E.S.T., București, 1985, p. 381.
18. Idem, *Dora, Dora, Doră, Cântec, Zăpadă viscolită, Vineri la ora 17, Strigături, Ochire, Oacheș*, în *Tu departea, tu departea mea...*, 50 de poezii comunicate de Dora Stănescu, în *Album Memorial Nichita Stănescu*, pp.170, 182-189.
19. Dana Andronie, *Gara de Nord a Literaturii*, în *jurnalul.antena3.ro/editie-de-colectie/nichita-stanescu-...*, din 26 mai 2008.
20. Nichita Stănescu, *Seara pe deal*, poezie datată la 6 oct. 1980, în *Album memorial Nichita Stănescu*, 1984, pp. 197-198.
21. Nicolae Băciuș, *Întâlniri cu Nichita Stănescu*, în *Vatra veche*, nr. 3, 2016, pp. 19, 38.
22. Stela Covaci, *Destinul unei prietenii. Nichita Stănescu – Aurel Covaci*, 2014, p. 18.
23. Dana Andronie, *Tandăra asuprire*, interviu cu Dora Stănescu, publicat la 26 mai 2008.
24. Nichita Stănescu, *Nume*, în *Convorbiri literare*, nr.12 (276), decembrie 2018, p. 50.
25. Idem, *Împotriva cuvintelor*, în *Necuvintele*, 1969.
26. Idem, *Fiziologia poeziei*, Ed. Eminescu, 1990, p. 80; C. Tudorache, *Moartea este o minciună*, Amanda Edit., București, 2018, pp. 12, 76.
27. Nichita Stănescu, *Moartea fertilă*, în vol. *Oul și sfera*, Ed. Pentru Literatură, 1968.

MAXIME ȘI AFORISME

– Nicolae MAREȘ –

- ◆ Când omul nu mai are-n el nimic demn – e semn că se află-n infern.
- ◆ Când nu-ți cunoști țara ta, degeaba străbați în lung și-n lat lumea.
- ◆ De înfumurare poți scăpa, de urățenie – ba!
- ◆ Scepticul n-are habar că-și pune o parte din viață pe jar.
- ◆ Ce n-ai făcut azi, îndoielnic e că mâine ai s-o faci.
- ◆ Fericirea nu-i doar căutare, ci și rezultate palpabile, pune-n aplicare.
- ◆ Spune-mi cine te-a crescut, ce școală-ai făcut, și-ți spun unde-ai s-ajungi.
- ◆ Gându-i un **flu x** energetic, pe care chiar dacă-l folosim, îl stăpânim foarte puțin.
- ◆ Pentru Bărbatul adevărat, a bălți - înseamnă a muri.
- ◆ O parte din cei care luptă la sfârșit din ceva se-nfruptă.
- ◆ Dacă și timpul ar adormi, oare ne-am mai trezi?
- ◆ Din **viețuitor** faci ușor un temător.
- ◆ De-ale vieții. – *De mai iubești, înseamnă că mai poți.*
- ◆ Cel care a vânat dragostea, mai ușor e prins în plasă de ea.
- ◆ Gâlceava dezbină, concordia întruna adună.
- ◆ Cine nu crede azi în libertate e un păgân. Să crezi în libertate e deja ceva sfânt.
- ◆ Zâmbetul a fost primul, care a descătușat puterea de-a dialoga.
- ◆ Împilare ai suportat? Deja ești vinovat!
- ◆ Ce **a zi** frige, mâine se poate stinge.
- ◆ Învinșii n-au fost făcuți pentru a birui; mulți din ei au fost făcuți pentru a li se plânge de milă.
- ◆ Dacă lucrul ce-ți dorești, grabnic nu-l începi, greu ai să-l sfârșești.
- ◆ Dacă n-ai ambiția și voința trează, în zadar te-apuci de treabă.
- ◆ Nu toți nebunii au fost nebuni. Unii din ei fost-au la începuturi buni.
- ◆ Nu mai iubești? De viu te-ngropi.
- ◆ Cum poți să reușești, când nu mai ai nicio speranță? O singură cale ai în față: să crezi și mai mult în speranță.
- ◆ Peste ruine, calcă fără să te apleci; ruinele încearcă să nu le vezi.
- ◆ În liniște, doar în liniște se află, puterea cea adevărată.
- ◆ La negocieri ești plecat? Nervii acasă i-ai lăsat.
- ◆ Nimic mai armonios decât gândul exprimat clar și frumos.
- ◆ În lume, limba nu-i doar neprețuitul mijlocitor, ci și neîndurătorul judecător.
- ◆ Numai cel care a suferit a putut realiza că lacrima-i mai grea ca piatra.
- ◆ Nonagenarul. - *Fericit aș fi să mai pot spune așa: Ce n-aș da să mai pot avea 80 de ani!*
- ◆ Râzi mult, trăiești mult.
- ◆ Nu oul, ci găina a fost prima. Citiți **Biblia**.
- ◆ Lupta de vrei s-o câștigi, iubește! Iubește până la sfârșit.
- ◆ Jupuiind după ce măcelărești, chirurg nu te numești.
- ◆ Suflet care s-a dăruit e un suflet împlinit.
- ◆ Legile sunt ocolite mai ales de cei care le cunosc bine.
- ◆ Pe cel care moare, lipsa de bani nu-l mai doare.

Lansare de carte

– Iulia DRAGOMIR –

Pe 17.08.2022, la Biblioteca județeană „Nicolae Iorga”, sala „Unirea”, dl. profesor de limba și literatura română, Laurențiu Bădicioiu, a lansat cartea „Repere ale comicului românesc în revistele satirico-umoristice din perioada interbelică”, avându-l drept invitat de onoare pe dl. conferențiar universitar, profesor la Facultatea de Litere, Universitatea București, dl. critic literar, Daniel Cristea-Enache.

Dna director a bibliotecii, Mihaela Radu, a prezentat cartea, invitații. Dl. Laurențiu Bădicioiu a precizat că a lucrat la carte trei ani. A menționat că românii au găsit în răsa unealta de apărare, au făcut haz de necaz, râsul a fost supapa pentru supraviețuire. A amintit de faptul că odată ce e scrisă, cartea nu mai aparține autorului, aparține mulțimii, a oferit imagini care conțineau mult sintetizat traseul dl. conferențiar, critic literar, Daniel Cristea Enache, apoi frânturi din carte, pe care le-a comentat, imagini din reviste interbelice, antebelice. A menționat că a realizat prezentarea power-point la sugestia soției, a adresat mulțumiri invitaților, dlui Alexandru Cristian Minea, prof. univ., dlui director Victor Minea, dlui Alexandru Popa, dlui Cristian Diaconescu, Editurii „CD Press”, familiei. Prezentarea a oferit o imagine de ansamblu a conținutului, structurării volumului, s-au vizionat imagini din revistele interbelice **Furnica**, **Hiena**, **Zeflemeaua**, reviste satirico-umoristice, **Aghiută**, **Claponul**, **Moftul**, **Nichipercea**, **Cucu**, **Epigrama**, **Mița Biciclista**, **Camuflaj**, **Culegere de caricaturi**, **Pardon**, **Ariciul**.

A comunicat despre cum, de ce, când se râdea în perioada interbelică, traseul a fost extins până în secolul XIX, comparativ cu timpul în care trăim, a menționat că nișa a fost revista „Furnica”, că a cercetat lingvistic aparițiile pentru anumite categorii, temele fiind actuale încă. A observat de ce râd românii: literații din motive de igienă, temperament, a amintit de Neculce, Cantemir, a precizat că unii au râs mai greoi, alții mai zglobiu, concluzia fiind că azi râdem de lucruri superficiale, preferăm divertismentul, veselia, mica vâlvă, suntem atrași în continuare de derizoriu, umorul nu transcende țării, e o categorie, zonă ce nu depășește mentalitatea națională. A amintit de fragmentul din comedia „O scrisoare pierdută”, de discuția din actul I dintre Tipătescu și Pristanda privind steagurile furate, făcând observația că nemții nu au râs la acest fragment. A înaintat ideea că râsul e o provocare a inteligenței, că e important să râzi potrivit momentului. A menționat că a tratat procedeele comicului, umorul, ironia, speciile literare, pamfletul, epigrama, aceasta fiind apreciată ca punct maxim al umorului.

Dl. Daniel Cristea-Enache a mulțumit pentru prezentare, a precizat că a participat de-a lungul vremii la diverse evenimente editoriale, că, în general, criticul literar asistă la sarabande ale lansărilor, la Gaudeamus, Bookfest, unde intelectualii de calibrul muncesc, dedică timp, energie. A introdus auditoriul în lumea criticului literar, oferind o imagine despre cartea dlui Laurențiu Bădicioiu, aceasta fiind și teza sa de doctorat. A subliniat faptul că se creează o lume care ne aparține, autorul o reînvie, având capacitatea de a ne proiecta în vechime, în necunoscut, de a o face vie, actuală, devenind chiar perenă. A menționat că volumul cuprinde 336 pagini, că are format mare, a făcut aprecieri la

Urmare din pag. 12

adresa autorului și a editurii din București, traducând efortul de a explora acest univers în toate articulațiile sale, de a face un tip de analiză, nu doar pe vector estetic. A menționat că istoricul literar trece dincolo de judecata estetică, urmărește interdisciplinar un domeniu foarte vast, explorează fin unghiuri multiple, din acest material, subiect de cercetare rezultând o carte, referință bibliografică pentru alți cercetători. A precizat că autorul are competențe multiple, să fie un istoric al mentalităților, un istoric în planul antropologiei, sociologiei, istoriografiei, ce reface contextul social, politic, istoric, își pune însușirile în valoare pe fiecare pagină, ea având o densitate factuală, interpretativă, deschidere în diferite direcții, plimbându-ne pe axa temporală, ajungând până la epoca new media, facebook, mutându-se de la un domeniu la altul. A prezentat-o drept o carte foarte serioasă despre comic, umor, amintind de duhul lui Ștefan Cazimir, unul dintre cei mai serioși analiști ai comicului lui I.L. Caragiale. A precizat că Laurențiu Bădicioiu, e mereu în căutare, că acestuia îi place să înțeleagă lucruri complicate, ajunge până la a face un sondaj pe facebook cu 111 oameni din categorii sociale diferite, încercând să descopere ce e pentru fiecare umorul, comicul. Oameni cu profesii diferite: diplomat, scriitor, bioenergetician, elev, ziarist, caricaturist, secretar, pilot, informatician, bucătar, topograf, detectiv particular, controlor de tren, au oferit răspunsuri, conducându-l spre concluzia că umorul e un subiect care interesează pe toată lumea. Vorbind despre munca sa, a afirmat că a traversat 368 de publicații satirice. A făcut diferite statistici, semnificative nu numai despre configurarea domeniului, ci și a societății. Am aflat că cele mai multe gazete umoristice erau la București, pe locul 2 și 3, la Brăila, Iași, Ploieștiul fiind pe locul 5. A dedicat spațiu revistei „Furnica”, un fel de centru

de greutate, o gazetă foarte longevivă, de aproape 30 de ani. A făcut un inventar lexical tematic, urmărind recurențele, de câte ori apăreau texte cu subiecte precum regele, economia, bugetul, constituția, ele fiind ingredientele ce formau aerul vremii. El a ajuns la niște concluzii ce ar putea fi dramatice, a refăcut harta, structura epocii, observând decalajul dintre occident și spațiul românesc, presa. A amintit că Nicolae Iorga îi numea „ghidușari” pe cei care se ocupau cu epigrama, caricatura, o pondere aparte având în lucrare spațiul dedicat epigramei. A oferit citate cum ar fi cea a lui Macedonski la adresa lui Eminescu, pentru această epigramă, acesta părăsind țara. A amintit de faptul că toată presa l-a condamnat, că a fost o epigramă bumerang, cu intenție denigratoare. Dl Daniel Cristea-Enache a oferit și alte exemple de epigrame prezente în carte, oferind detalii despre contextul literar social, polemicile vremurilor evocate. A prezentat copertile cărții, perioadele culturale și umorul în fiecare dintre acestea, cenzura în perioada celor din regimul totalitar, cărora nu le plac cei care râd, umorul fiind expresia unei libertăți de gândire. A mulțumit pentru răbdare, atenție, l-a felicitat pe autor.

Dl Nicu Drăgulin a interpretat texte din Caragiale, George Coșbuc, dl Dan Culicovschi a recitat epigrama creată pe loc, inspirat de cele auzite: „La lansare am venit/ și nu a fost în zadar/ pentru că am descoperit/ că am fost un ghidușar”.

Evenimentul a fost unul de promovare a valorilor românești, s-a subliniat ce e specific românului, că atunci când i-a fost mai greu, acesta a răs, făcându-se referire la atitudinea pseudo veselă, s-a vorbit despre râsul ca atitudine, comunicare, ce determină un răspuns în mintea celui care citește, s-a vorbit de râsul, nu ca lașitate, ci ca diplomatie când adversarul e mai puternic, umorul, ce dovedește o bună cunoaștere a lumii.

Ridicarea la poezie

– Iulia DRAGOMIR –

Aștept vești despre zborul lui august prin simțirea florilor.

Muzica, pupila zânelor, nu a încetat,
e bucuria purpurie a hortensiilor îndrăgostite de soare.

Aștept vești despre visul sunetelor
ce dezleagă de toamnă cerul sufletului.

Ca un leu, muști din mine cu sfânta vreme.

E o poveste iubită din naștere,
aceea a unui azi, tablou,

în care îți declar ritualic

că lumea e frumoasă pentru că tu o pictezi cu nori
sidefii,

ploi școlite la buza revărsării,

cu raze împrietenite cu anotimpul culorilor

și zurlile plante ce cresc din rădăcina poeticei tăceri.

Aștept vești de la tine, iubire,

ca de la o pădure

în care mă regăsesc mai aproape de natura rozelor.

Efemer e doar trupul, muzeu al fragilității spălate de
viață.

Nu ești Ștefan a Petrei, dar mă cobori

și mă ridici din copilăria amintirilor

până la poezie, fără exhaustibila stare.

Dragostea n-are hotar, am vesti despre tine, ai habar?

Marin Preda...

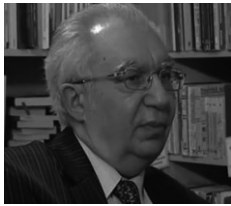
Urmare de pe coperta 2

Fațete necunoscute mie ale perioadei staliniste, cu ororile sale, cu închisorile crude, cu șantierele morții, cu torționari duri, mi se revelau atunci. Curgerea scriiturii, realismul imaginilor, reînvierea unor realități trăite de părinții generației mele m-au fascinat și m-au impresionat. Și mai puternică a fost impresia morții scriitorului, în același an 1980, la Mogoșoaia, în condiții încă neelucidate și rămase, oricum, discutabile. Se pare că mâna lungă a Securității îl ajunsese pe scriitorul devenit o conștiință a generației sale de protestatari prin scris. Firește, mulți contestă și azi rezistența aceasta literară, inclusiv gesturile de frondă ale lui Marin Preda, dar aceștia greșesc fundamental.

Am privilegiul să trec din când în când pe lângă o casă pe care, până nu demult, scria că acolo a trăit și a creat, într-o perioadă anume, scriitorul Marin Preda. Mă simt un fericit al sorții. Marin Preda a avut un talent ieșit din comun și a făurit din imaginație lumi noi. Unele din aceste lumi au fost transpuse cinematografic cu succes imens. Pe măsură ce trec anii, personajele lui Marin Preda își retrăiesc viața tot mai viguroși și mai plener. La un secol de la naștere – dincolo de orice observații malițioase despre viața scriitorului, făcute de unii critici grăbiți – Marin Preda trăiește o nouă viață prin creația sa mereu redescoperită. Valențe noi se desprind la fiecare lectură, iar mulți dintre tineri se apropie de istoria recentă prin Ilie Moromete mai degrabă decât prin savante tratate de istorie. La vârsta centenară, scriitorul a intrat în conștiințe, iar istoria literaturii române se află în postura de a-i face, cu grație și recunoștință, o adâncă reverență.

ADAM PUSLOJIC – CAL DE TRACȚIUNE AL CULTURII ROMÂNEȘTI ȘI SÂRBE

– Nicolae MAREȘ –

Marele poet romantic rus, Aleksandr Sergheevici Pușkin, încercând să prezinte mai plastic travaliul insolit al traducătorilor literari, aportul acestora la dezvoltarea culturală a unei țări, cât și importanța activității lor în plan național, în nici un caz facilă chiar și pentru profesioniști, spunea /vai, cât de plastic!/: - *traducătorii sunt caii de tracțiune ai unei culturi*. Numai cei care au încercat și au reușit să transpună artistic într-o altă limbă, fie și numai o pagină de literatură străină, să nu spun un poem de mare profunzime lirică și de cunoaștere, poate aprecia zicerea aforistică pușkiniană de mai sus, și care - de două secole -, prin esența conținutului exprimat a vuit prin lumea largă. Am cunoscut asemenea *cai de tracțiune* în multe din țările prin care am umblat, cu alte cuvinte la origine, și am încercat la rândul-mi să transpun unele din capodoperele universale în românește, cu sudoarea propriei frunți, cunoscând în ce constă truda transpunerilor literare. Am doar cuvinte de laudă la adresa operei năvalnicului, năvălitorul traducător-poet, Adam Puslojić, cel care de aproape o jumătate de secol s-a încumetat să transpună mai toate culmile literaturii române, operele poetice esențiale, care o caracterizează. În cunoștință de cauză afirm că travaliul ca și rezultatul muncii sale este cu atât mai provocator. Limba în care transpune, dar și a sa de poet s-a îmbogățit, cum ar fi spus Lucian Blaga, într-o altă cheie: traducând – m-am simțit crescând. Am amintit de toate acestea pentru că despre transpunerea autorului din Lancrăm în sârbește ne propunem a vorbi, așteptând cu nerăbdarea un ecou din partea lui Adam, o vorbă prin care să îmi spună, oficial, public, în ce măsură, traducând din românește, transpunându-l pe Eminescu, Arghezi, Bacovia, Blaga și Stănescu și alți poeți în sârbă, a devenit și mai stăpân pe sculele și arta sa poetică. S-a simțit oare Adam Puslojić crescând – transpunând?

Pentru mine, poetul belgrădean face parte dintre cei mai **năvălași** cai, căluț pur sânge, pentru literatura sârbă și română. El, sârbul român sau românul sârb, de obârșie valahă de pe Valea Timocului, ocupă un loc de cinste în lumea poeziei sârbești și românești. Nu spun vorbe mari afirmând că, Adam Puslojić reprezintă cu cinste și pretutindeni în lume **B e l g r a d u l**, capitală istorică europeană, mândră și eroică, pe care prin scrierile sale o poartă pretutindeni ca pe un port-drapel sub flamurile căruia își înfășoară uneori de durere inima. În postura aceasta l-am remarcat, în ultimul timp, cât și faptul că nu îi displace a fie înțeles și simțit astfel. M-am întâlnit cu autorul florilegiului "Există pământul" în mai 2017 ca și în 2019, la principalele Festivaluri internaționale de poezie din țara noastră, la Iași și la București. Mi-a fost dat din nou să mă conving că bunul meu con/frate, timoceanul contemporan nouă este unul dintre cei mai iubiți poeți din "vatra" strămoșească românească, dar și de peste fruntariile țării, prețuit ca nimeni altul la noi, în România, dar și în alte cel puțin douăzeci de țări în care a fost tradus. Prietenia lui cu Nichita Stănescu a intrat deja în anecdotica și în analele celor două literaturi: română și sârbă. Nu avem decât a

evoca din viața și creația lui A. Puslojić iarăși și iarăși faptul că el se trage de pe meleagurile lui Baba Novac, născut fiind în 1943, în satul Cobișnița, de peste Dunăre, la granița cu România, sat pe care pentru a-l înțelege mai bine mi-am propus să-i descifrez nu doar etimologia lui toponimică, convins că poate ascunde multe taine în adâncuri; să îl și parcurg în susul și în josul lui, și-asta de mai multe ori, să văd și să simt de unde a tras acest pisc liric cât vârful Moldoveanu din Făgăraș, el prezentându-se azi încă chipeș, într-o postura tolstoiană, dovedind multă înțelepciune și sevă poetică. Este un vis mai vechi al meu, care datează de prin anii 1990-1995, de ai cunoaște mai bine pe sârbi, atunci când m-am întâlnit cu alți frați de-ai lui și de-ai noștri, de pe Valea Timocului sau în Republica Iugoslavă de atunci, dorință pe care însă nu am dus-o, cu regret, la bun sfârșit.

Este știut că după absolvirea studiilor de filologie ale Universității din Belgrad, Adam Puslojić, având poezia în sânge, a debutat în 1967, cu florilegiul *Postoji Zemlja* (Există pământul). Ce titlu frumos! Oare nu explică din plin sintagma aceasta obârșiile poetului? Încă din acei ani, tânărul liric s-a făcut remarcat ca un foarte bun traducător de literatură română contemporană, lista autorilor traduși de el în limba sârbă fiind impresionantă: Marin Sorescu, Nichita Stănescu, Petre Stoica, Geo Bogza, Adrian Păunescu, Mircea Dinescu etc., etc. Am înțeles recent că numărul volumelor transpuse de el depășesc peste 80 de cărți, deci câteva rafturi dintr-o bibliotecă sau mai bine de o carte publicată an de an.

Doar cei care știu ce înseamnă să traduci acest maldăr de cărți, pot realiza că travaliul respectiv reprezintă în sine o performanță trudnică. Probabil că și zece cai buni de tracțiune ar face-o cu greu. Dacă mai adăugăm la aceasta și calitatea transpunerilor, prin cunoașterea perfectă a celor două limbi de către poetul-traducător, performanța devine, nu greșesc când o spun: u n i c ă și irepetabilă. La aceasta trebuie adăugat faptul că din rândul operelor traduse, mai ales atunci când poetul a ajuns la maturitate artistică deplină, în afara numelor amintite mai sus, nu lipsește creația eminesciană, argheziană, bacoviană și blagiană, cu alte cuvinte piscurile literaturii române.

Cel din urmă autor la care mă voi referi mai pe larg este Lucian Blaga, liricul lansat la București, la începutul lui decembrie 2018, în ediție bilingvă, în condiții grafice superbe. De reținut acest lucru, deoarece privind volumul respectiv ai impresia că admiri un monument, atât din față cât și din spate. Iar posteritatea va avea pentru totdeauna luminile și umbrele operei transpuse de Puslojić la scara 1/1.

Lansarea din capitală a volumului Lucian Blaga – *Răsărit magic* /Magicino svitanie/ s-a bucurat de o participare de bun și cordial nivel, de la care n-a lipsit academicianului Eugen Simion, critic de seamă al literaturii române, de care traducătorul, academician și el, îl leagă o prietenie cordială. De subliniat că printre autorii traduși din română de Puslojić, Eugen Simion nu putea lipsi.

Lucian Blaga și demonstrația existenței spațiului mioritic

– Olimpia Iorga-Popescu –

După cum se știe, în anul 1926, filosoful, poetul, dramaturgul și eseistul, Lucian Blaga a intrat în diplomatie, ocupând succesiv funcțiile de atașat cultural și consilier de presă la ambasadele din Varșovia, Praga, Berna (1926-1932) și Viena (1932-1937), iar apoi a fost numit subsecretar de stat în guvernul Octavian Goga. În perioada în care a funcționat la Viena, a publicat, în țară în 1936, la editura Cartea Românească, volumul, *Trilogia Culturii*, cu subcapitolele, *Orizont și stil, Spațiul Mioritic, Geneza Metaforei și Sensul Culturii*. Datorită acestui fapt, în toate cărțile de istoria literaturii române, în toate articolele pe care le-am citit, se ia ca an al primei publicări a operei, *Spațiul Mioritic*, anul 1936.

Având în vedere importanța acestui concept pentru cultura și istoria poporului român, ca semn totemic al sufletului românesc, consider necesar să fac anumite precizări și sublinieri, care să ne întregască ideea despre bogăția și infinitatea structurilor spirituale ale subconștientului uman. În perioada în care Lucian Blaga a funcționat la Viena (1932-1937), acolo a scris textul despre *Spațiul Mioritic*, el însuși precizând că în *martie 1935*, a încheiat forma definitivă a acestuia. De asemenea, el a precizat că textul a fost conceput și finalizat în districtul, *Potzleinsdorf*, unde probabil atunci acolo era situată, ca și alte ambasade, ambasada României. Dacă urmărind cronologic acele zile observăm că în martie/1935 a finalizat textul despre *Spațiul Mioritic*, în aprilie l-a expediat la București, (altele erau mijloacele de comunicare atunci) astfel că, imediat, în mai, adică în nr *5/1935*, al revistei *Gândirea* el a apărut cu textul pe care îl citim și astăzi. Deci data primei publicări a acestei capodopere a lui L.B. este luna *mai 1935*. Opera, de atunci, din martie 1935, a fost dedicată lui *Vasile Băncilă*.

Pe lângă multe valori spirituale ale acestei opere, subliniate de critica literară, de istoria și filosofia literaturii române, de numeroase articole și comentarii, (G. Călinescu, D. Murărașu, Ov. S. Crohmălniceanu, Marian Nencescu ș.a.) voi preciza că în totalitatea ei lucrarea are structura unei teoreme de existență, deoarece autorul analizează adevăruri care sunt ipoteze și pe care se poate baza, apoi demonstrează că această structură se revelează prin doinele și baladele românești, iar în final concluzionează existența acestui spațiu de sub *epiderma sufletului nostru*, cum spune L.B., independent de voința noastră. De altfel apropierea lui L.B. de matematică s-a vădit prin una din cele mai complete analize ale gândirii magice privind numărul imaginar „i” cu proprietatea că pătratul său este egal cu „-1”, iar Nicolae Balota, care i-a fost student, a văzut în L.B. la catedră, *chipul unui geometru și al unui umanist al Renașterii*. În matematică, pentru orice entitate creată sau *făptură matematică*, cum spunea Petre Sergescu, se arată că ea este bine definită, existența ei este pe deplin determinată ca și relația în care ea se află cu alte entități matematice.

În demonstrarea existenței *Spațiului Mioritic* autorul pornește de la observarea unor manifestări ale spiritului uman, de la cele care exprimă fondul unic al adâncimilor subconștientului nostru, despre a cărui profunzime Sofocle spunea; *In lume-s multe mari minuni/ minuni mai mari ca omul nu-s*, idee preluată de Shakespeare și exprimată de Hamlet, *există mai multe lucruri în cer și pe pământ, Horațiu, decât se visează în filozofia ta*. Deși tăgăduiește și L.B. primatul muzicii asupra celorlalte arte, admite totuși că doina românească, în interpretarea ei autentică, relevă spațiul, peisajul, ondulat pe care destinul i l-a hărăzit românului, care urcând și coborând și iar urcând și iar coborând, *Pe-un picior plaiu/Pe-o gură de raiu*, destinul său să fie legat prin structura sa psihică, de viața pe plai. (Primatul muzicii asupra celorlalte arte a fost subliniat un an mai târziu, în 1936, de către Vintilă Horia în articolul *Melodia Spațiilor*, revista *Gândirea* nr.7/1936). În finalul comentariului sau L.B. admite că muzica este un mijloc de expresie a fondului sufletesc

subconștient al sufletului uman, că ascultând un cântec totdeauna ne imaginăm orizontul spațial în care se manifestă sufletul care se exprimă în aceea melodie. L.B. arată că nu este vorba de o înfrăurire a peisajului asupra muzicii, ci despre modul cum spațiul înconjurător se integrează în angrenajul unui suflet și primind unele amprente din partea acestuia se cristalizează structuri spațiale în subconștientul uman. Acest orizont spațial al subconștientului, ca realitate sufletească și care dă unitatea și specificul unei culturi, L. B. îl numește *spațiu-matrice*. Cu alte cuvinte, autorul articolului consideră că un anume spațiu vibrează într-un cântec pentru că el există în substratul sufletesc al aceluși cântec, îmbogățind acel spațiu cu unele calități care lipsesc peisajului care l-a generat.

În analiza *orizontului spațial al subconștientului*, autorul consideră că *doinei* îi revine o însemnătate care, consideră autorul, n-a fost niciodată pe deplin subliniată în toată semnificația ei. Așa cum în cântecul popular argentinian s-a intrupat *o melancolie fierbinte a cărnii*, stărnită solar, așa cum cântecul popular rusesc se pune în relație cu stepa, tot așa ascultând o doină aceasta evocă un orizont specific: orizontul înalt, ritmic și indefinit alcătuit din deal și vale. *Doina, cu rezonanțele ei, ni se înfățișează ca un produs de o transparență desăvârșită, în dosul ei ghicim existența unui spațiu-matrice, sau a unui orizont spațial ce sugerează ideea plaiului, se exprimă în ea melancolia, nici prea grea nici prea ușoară, a unui suflet care suie și coboară pe un plan ondulat indefinit, tot mai departe, iarăși și iarăși, sau dorul unui suflet care vrea să treacă dealul ca obstacol al sorții, și care totdeauna va mai avea de trecut încă un deal și încă un deal, sau duișia unui suflet, care circulă sub zodia unui destin ce-și are suiful, coborâșul, înălțările și cufundările de nivel, în ritm repetat, monoton și fără sfârșit.*

În finalul acestui comentariu, L.B. concluzionează, exact ca într-o teoremă, că în subconștientul nostru există acest spațiu-matrice, înalt și indefinit ondulat, înzestrat cu accente ale unui destin, încuibat subteran în sufletul românesc, spațiu pe care îl numește *spațiul mioritic*. Pentru a explica unitatea stilistică a unei culturi nu se poate porni numai de la analiza peisajului, în care de veacuri un popor își duce existența, nici numai de la analiza unor sentimente legate de acest peisaj, ci de la analiza spațiului-matrice ca realitate sufletească. În acest context L.B. se întreabă: *când s-a născut poporul românesc?* Răspunsul pe care autorul capodoperei, *Spațiul Mioritic*, îl dă este următorul: *Poporul românesc s-a născut în momentul când spațiul-matrice a prins forme în sufletul său, spațiul-matrice sau orizontul subconștient specific care alături de alți factori a avut darul să determine stilul interior al vieții sale sufletești.*

Autorul articolului comentează și existența spațiului mioritic, ca structura sufletească, a celor care locuiesc la șes, sau cum spune el *pe bărăgane* și demonstrează că și aceștia au permanent nostalgia plaiului, iar arhitectura satelor nu este precum cea a sașilor, case lipite una de alta, ci văile care le separă pe cele *aruncate pe dealuri*, sunt acum înlocuite de spațiile verzi care le separă, ca niște silabe neaccentuate. De asemenea, arată că în același peisaj pot exista mai multe culturi separate prin spații-matrice diferite.

Dacă graiul românesc a evoluat în etape infinitezimale, a suferit și mai suferă și astăzi unele mutații, dacă peisajul geografic a suferit unele schimbări, ceea ce s-a păstrat cu strășnicie a fost spațiul-matrice al sufletului românesc, cel care a dat românului, oriunde s-ar fi găsit el, nostalgia plaiului.

Bibliografie:

- 1) Lucian Blaga - Experimentul și spiritul matematic, Ed. Humanitas - 1998
- 2) Lucian Blaga - Despre gândirea magică, Ed. Garamond - 1992
- 3) D. Murărașu - Istoria Literaturii Române - Ed. Cartea Românească - 1942
- 4) Revista *Gândirea* nr 5/1935

MANTRA

(monologul lui Giuseppe din piesa de teatru „Suntem sau nu suntem”)

– George Crintă –

În piața centrală a orașului.

Prăvăliile puternic animate în actele anterioare zac acum închise. Scânduri de lemn bătute în cuie le blochează intrările. Orașenii, îmbrăcați sobru, trec absenți dintr-o parte în alta. Multe gunoaie.

În mijlocul pieței, se află o fântână masivă, cu un ansamblu de sculpturi morbide care ilustrează scene grotești: om încolțit de lupi, lupi în flăcări, cadavru de om plin de viermi, cadavru de lupi plin de viermi etc.

Lumina e incandescentă, ca și cum în apropiere ar fi un foc uriaș.

În stânga și în dreapta scenei, se află difuzoare uriașe, din care se aude o voce masculină, sobră, care repetă obsesiv, schimbând, de fiecare dată, ordinea enunțurilor:

„Pocăiți-vă! Acesta e sfârșitul! Mai sunt minute, secunde, clipe. Pocăiți-vă! A venit! S-a dus! Ne-am dus!”

Giuseppe e scufundat în apa fântânei până la piept.

GIUSEPPE:

- Ciudat vis! Eram la capătul timpului.
- Era rece, răceală, singurătate. Singurătate rece.
- Se făcea că eram singur și așteptam acolo o eternitate.
- Câmp, alice, foc. Foc rece!
- Mă îngrozesc.
- Mai taci, omule, mai taci! Mă îngrozesc, tu nu vezi?

Privește în jur. Toți trec absenți pe lângă el. În difuzoare se aude aceeași mantră.

- Mă botez! Gata, mă botez, doar tăceți odată, mă îngrozesc! Nu pot să mai aud!

Se scufundă cu totul în apă de câteva ori. Oamenii trec pe lângă el cu aceeași nepăsare.

- Simt cum inima mea se revarsă din corpul meu precum apa din fântâna asta.
- Aș vrea să mă adun, dar nu mai găsesc nicio frântură din ce s-a revărsat.

- Mai am clipe, minute, secunde!
- Dar nu le mai am nici pe astea, omule, de ce nu vrei să mă înțelegi?
- Mai sunt eu rațional? Mai e cineva rațional? A fost vreodată cineva, ceva, vreodată rațional?

În difuzoare, se aud din nou și din nou aceleași vorbe

- Mai taci, omule, mai taci! Nu pot să-mi adun gândurile.
- Gândurile mele s-au revărsat din mintea mea precum apa din fântâna asta.
- Nu mai e timp!
- Nu mai e substanță!
- E ca și cum tot ce-a existat și-a pierdut suportul, carcasa.
- Ca și cum substanța s-ar fi epuizat, ca și cum firul infinit de subțire care ținea totul s-ar fi rupt, iar capetele lui sunt acum unul într-o parte a Universului, una în cealaltă și tot, tot, tot ceea ce ținea firul ăsta coleapsează, se scufundă într-un vid limpede.

Se aude în difuzoare aceeași mantră, din ce în ce mai intensă

- Mă botez! Gata, mă botez!

Se scufundă cu totul în apă de 10-15 ori consecutiv.

- Mai taci, omule! Mai taci, că mă îngrozesc!
- Mă îngrozesc de amintirile pe care nu le mai am. Mă îngrozesc de copilul fericit care nu mai sunt. Mă îngrozesc de tăcerea tâmpiților ăștia care nu se mai recunosc unul pe altul.

Ultima replică începe în forță, dar se liniștește spre final.

- Soarele e în mijlocul cerului. Ceasul primăriei nu bate.
- Cineva să cheme îl cheme pe ceasornicar să ne repare!
- Te rog, omule, înțelege că mă botez!

CORTINA

MIHAI VITEAZUL „RESTITUTOR DACIAE” (III)

– Ion C. Petrescu –

Sintagma „HOTARU ARDEALULUI” (s.n) scrisă de Mihai „Restitutio Daciae” pe celebrul protocol are un dublu sens și o mare importanță în controversa începută la sfârșitul secolului națiunilor de către Alexandru D. Xenopol. Nimeni nu a comentat semnificația sintagmei „HOTARU ARDEALULUI”: ea este un argument forte în favoarea recunoașterii meritului istoric al voievodului nepereche de fi Restitutor Daciae. De fapt el a reușit să obțină trei victorii: una militară, lângă Sibiu și două în tratativele cu imperialii. Timp de două milenii (de la Burebista la 1918) un singur om a reușit să stabilească granița apuseană atât de departe — dincolo de Debrețin, iar în Nord-Vest la peste 70 de kilometri depărtare de cetatea Huștului. În clipa de față o parte din aceste teritorii sunt stăpânite de Ungaria și Ucraina. Până în prezent recordul stabilit de Mihai Viteazul nu a fost doborât de nimeni, granița nordică, nord-vestică și vestică a fost stabilită mai departe decât oricând nici un alt român nu a reușit să mai împingă granițele atât de aproape de cele fixate în Dacia lui Burebista. Aceste victorii obținute pe câmpul de luptă și în cursul tratativelor diplomatice au fost foarte scump plătite, „Restitutio Daciae” fiind asasinat din ordinul împăratului habsburgic și al Papei Clement al VIII-lea.

Cei care contestă calitatea lui Mihai de „Restitutio Daciae” ignoră cu obstinație un alt argument forte: Mihai Viteazul este ctitorul stemelor noii Dacii. Sigiliul din iunie 1600 reprezintă o premieră în istoria românilor și o dovadă că cel mai vestit român nu numai că a plănuțit, ci și a realizat un stat românesc independent centralizat și unificat în granițele vechii Dacii. Cei 7 munți din stema unită a noii Dacii simbolizează cetatea Carpaților, iar pasărea nemuririi este tot un simbol legat de Dacia. Acest sigiliu este o dovadă peremptorie a restaurării Daciei și se află în legătură cu cererea sa de fi recunoscut ca rege al noului stat independent și unificat. Celebrul sigiliu al noii Dacii trebuie pus în legătură cu medalia-monedă. La pagina 318 din ediția a V-a revizuită și adăugită (cu aproximativ 70 de pagini) este reprodușă fidel această medalie foarte importantă pentru a argumenta că Mihai Viteazul este un adevărat „Restitutio Daciae”. Foarte puțini istorici au observat legătura dintre această medalie și cea mai mare realizare de la Burebista și până în 1918. Este cea mai valoroasă medalie din istoria românilor și prima din punct de vedere cronologic. Faptul că Mihai Viteazul a realizat cu acest prilej și prima monedă românească după Basarab cel Tânăr (1477-1482) arată clar că nu era un simplu mercenar sau un om care a ajuns întâmplător la această unică poziție a unui domnitor român. El a reușit să emită moneda românească după o întrerupere de aproape 13 decenii și este dovada materială a restaurării Daciei. Se autentifică stăpânirea marelui voievod asupra Transilvaniei, dar nimeni nu a observat că „Restauratorul Daciei” consfințea o victorie triplă: unirea Valahiei transalpine cu Transilvania alpină, dar și cu districtele stăpânite de Imperiul Habsburgic și cu Moldova. În cursul aceluiași an, 1600, tripla victorie, gravată în aur și argint pentru eternitate, a fost recunoscută oficial atât de imperiul otoman cât și de imperiul habsburgic. De fapt, Mihai Viteazul, ca un adevărat rege al noii Dacii, a realizat două medalii de aur și două medalii de argint. Se consfințea

pentru prima dată, în cadrul numismatic, refacerea Daciei, aproape de granițele lui Burebista.

Medalia cea mai mare este din aur, și are diametrul de 42 mm, valoarea monetară fiind foarte mare: 10 ducați sau florini. Pentru a înțelege că noua Dacie întemeiată de Mihai Viteazul avea rang de mare putere a lumii de atunci, trebuie menționat că un sat se cumpăra, în vremea celui care, prin emiterea medaliei-monedă, consacra Renașterea Daciei, cu suma de 35 de florini; acesta echivala cu 800 de monede cu chipul inconfundabil al celui mai mare român. Medalia-monedă de argint avea diametrul de 34 mm și echivala cu 5 florini (ducați, galbeni) adică jumătate din cea mare.

Nu numai că Mihai a reușit să restaureze Dacia, dar și timpul înfăptuirii este record. Dacă lui Ștefan cel Mare i-au fost necesari 18 ani pentru pregătirea războiului antiotoman, presat de conjunctura internațională, Mihai a reușit într-un singur an să pregătească cea mai mare epopee din istoria națională, eliberând prima parte a Daciei și recucerind independența în câteva luni (din toamna anului 1594 până în vara anului 1595). Dacă în 1599 i-au fost suficiente două săptămâni pentru a elibera și a uni cea de-a doua parte a Daciei, în 1600 au trecut doar 11 zile din momentul declanșării campaniei până la unirea celei de-a treia părți a Daciei. A patra parte a fost unită printr-o bătălie diplomatică genială (teritoriile anexate de Imperiul Habsburgic). A cincea parte a aplicării „planului dacic” este realizată prin eliberarea teritoriilor din Țara Moldovei, anexate de Imperiul Otoman. A șasea etapă - Dobrogea și a șaptea - cele anexate de Polonia. În iunie 1600 a început această ultimă etapă, demonstrând că amintirea vechii Dacii a rămas profund întipărită în sufletul românilor, granița nordică fiind împinsă de Burebista până la Carpații Păduroși. De aceea, Mihai Viteazul a înaintat în Rusia Roșie, Podolia și Pocuția, obținând victorii la Sniatyn, Tismenica și Cernăuți. Ele au stârnit panică la Cracovia și Varșovia, așa cum cele contra tătarilor și otomanilor au provocat foamete și panică în Constantinopol. Ultimele victorii din anul 1600 au schimbat poziția Imperiului Rus și au reușit să întârzie riposta Poloniei la acțiunea fără pereche în intervalul de 2 milenii dintre domnia lui Burebista și refacerea operei politice a lui Mihai Viteazul în anul 1918. Mihai Viteazul a reușit prin cea mai mare epopee din istoria românilor să întemeieze primul stat centralizat românesc. El este primul om politic european care afirmă relația obligatorie dintre apărarea Europei creștine și blocul unitar al celor 3 state din zona Carpato-Danubiană. Chiar împăratul Rudolf al II-lea l-a considerat pe Mihai un al doilea Alexandru Macedon, cel care reușise cu aproape două milenii mai înainte să reconstituie unitatea lumii tracilor.

Într-o scrisoare din 25 iunie 1600, misionarul dominican Andrei Bobbi, aprecia că cel care a reușit să restaureze Dacia va fi în stare să meargă mai departe și va fi un apropiat restaurator al Imperiului Bizantin. El nădăjduia că Mihai, în scurtă vreme, va fi ridicat prin succesele sale în vechiul tron împărătesc din Constantinopol. Aceasta este unul dintre cele 6900 de documente cercetate de autorul acestor pagini timp de aproximativ un sfert de secol pentru elaborarea premiei istoriografice „Mihai Viteazul și arta diplomației”.

KNOCKOUT sau micuțele doamne poartă mănuși de box

— Alina Maer —

În amfiteatrul Îngerului pumnii au consistența sărată a lacrimilor, iar mănușile de box sunt pline de revoltă și durere. În Amfiteatrul Îngerului palmele sângerează frustrare, iar torsurile sunt încorsetate în convenții și prejudecăți. În Amfiteatrul Îngerului înfrângerea poartă hainele de glorie ale victoriei, iar victoria se înveșmântează în straie cernite. În Amfiteatrul Îngerului niciun înger nu se înjosește să coboare, doar îi pute a imoralitate și vulgar, așa că preferă o remiză cu diavolii docti și conservatori.

Trei ore și jumătate am stat în Amfiteatrul Îngerului, cu pumnii strânși, cu mintea fierbând, încasând și eu fiecare lovitură, simțind pe obraz arsura fiecărei palme, înghițindu-mi ura și tresărind la fiecare urlet, la fiecare jignire camuflată sub un zâmbet hidos. M-am uitat în jur și am simțit cum lumea toată este un Amfiteatru al Îngerului, unde nu ești parte din nimeni, doar tu, pe cont propriu, într-o zbatere continuă, mușcând și zgâriind tabuuri, superstiții, intoleranțe. Poate nici nu am plecat din Amfiteatrul Îngerului și nici nu voi pleca vreodată, este și locul meu, chiar dacă nu mai port dantele și corset. Deci, unde sunt mănușile mele?

Așa a fost ieri seară la Teatrul Excelsior! O seară care te face să iubești teatrul cu disperare, să te agăți de scenele, cuvintele și oamenii lui ca un boxeur la podea de ultimele resurse de energie. Amplasată în lumea boxului feminin victorian, piesa „*KNOCKOUT. Dulcea știință de a face vânătași*” este scrisă de Joy Wilkinson, cea care a produs scenariul pentru primul episod din „*Doctor Who*”, episod în care un doctor femeie călătorește în Anglia secolului al XVII-lea pentru a încerca să salveze o femeie condamnată la moarte pentru vrăjitorie. Pe baza cercetărilor istorice asupra boxului feminin din secolul al XIX-lea, „*KNOCKOUT*” spune povestea unor femei din medii variate care încearcă să-și câștige locul, rostul, onoarea și existența participând la confruntări pugilistice feminine din Londra victoriană și visând să devină campioane mondiale. Lumea lor este una unde violența devine un instrument de autoritate masculină sau o justificare a inferiorității și a complexelor iscate de aceasta. Femeile sunt strânse și constrânse în corsete, în case, în alegeri. Controlul se numea grijă, iar supunerea și frica se identificau cu virtuți absolut necesare unei femei. „*Trebuie să le țin în frâu pe domnișoarele*”, spune un personaj, justificând misoginismul ancestral, primitivismul, adevărurile șocante la îndemâna bărbaților pentru a subjuga femeile mentală la violența fizică, de la condescendență la mutilarea reală (sub prefața științei).

În viziunea regizorală a **Sânzianei Stoican**, piesa debutează energic, în ritm de show, cu prezentarea fiecărei luptătoare, personalități puternice și distincte, fiecare cu povestea sa, unite toate printr-o dorință vie de libertate într-o lume controlată de bărbați. Felul electric, vibrant, plin de curtoazie în care excentricul Charlie Sharp (**Mihai Gruia Sandu** într-o abordare de narator, magician, psiholog, duhovnic) introduce fiecare fată în scenă te conectează rapid cu personajele, te captivează, fiind

punctul cheie de la care durata timpului își pierde însemnătatea. Charlie Sharp, un promotor de box cu har, inteligență și intuiție, decide să stabilească o potrivire între Polly Stokes (**Ovidiu Ușvat**), o ființă găsită adoptată, și iubitul ei (și „fratele” adoptiv) Paul Stokes (**Dana Marineci**). Polly îl învinge pe Paul și devine „Campion Lady Boxer”, inspirând alte femei să-și calce pe urme și să o provoace. Destinul lui Polly se împletește cu cel al lui „Matty” Blackwell (**Andreea Hristu**), o prostituată irlandeză lucrătoare part-time pentru ziarul Times, al Anna Lamb (**Andreea Șovan**), o mamă casnică și soția unui bărbat violent și cu cel al lui Violet Hunter (**Oana Predescu**), o asistentă medicală sufragetă care aspiră a fi medic cu diplomă.

Decorul lui **Valentin Vârlan** recrează din panouri imitând tapiseriile, din câteva piese de mobilier (un candelabru, un pian, interiorul unui salon) atmosfera rigidă a Londrei victoriene. Din ecrane mari curg spre sală imagini de exterior, planșe de anatomie, scene de luptă. Pe aceleași ecrane se proiectează în același timp scenele efective de teatru, trezind ideea de teatru-film (Video: **Cristian Niculescu, Cristi Voicu, Valentin Vârlan**). Dealtfel senzația confortabilă și amețitoare că urmărești un film clasic nu te părăsește nicio clipă. Un ring de box real se construiește sub ochii spectatorilor, pe scenă, loc unde lupta nu este imaginată, ci se dă pur și simplu, „pe viu”, cu adrenalină în doze maxime. Lighting designul conceput de **Costi Baci** traversează timpul poveștii spre privitor, în tonuri difuze, fără stridențe.

Hainele de epocă concepute de **Valentin Vârlan** sunt croite din materiale de calitate, nimic ieftin, nimic improvizat. Mătasea, dantela, stofa fină, catifeaua se combină în rochii și costume purtate în mod realist, cu eleganță și rafinament. Personajele feminine se mișcă în așa fel încât, departe de a fi rigide, surprind ideea de incomod, de artificial, de obstrucționare a mișcărilor firești în rochii atât de întinse și scrobite. Pentru o mai bună adaptare la realitatea generală a timpului, sunt câteva scene în care corsetul (nu doar obiect vestimentar intim) devine un substitut al constrângerii, al ipocriziei sociale. Poate de aceea, în ultima scenă de luptă, corsetele cad, ca un semn al redobândirii libertății corpului și spiritului.

Completând echipa de creație, trebuie să menționăm pe **Mircea Crețu** (Lupte scenice), care a predat o tehnică de luptă atât de credibilă, adăugând note de realism și un ritm frenetic scenelor de luptă.

Piesa are scene impecabile, într-o succesiune de sentimente vii și contradictorii: o asistentă mult mai abilă decât doctorul cusând rana unui bărbat, un bărbat brutal trăgând corsetul soției peste vânătaile provocate chiar de el, o prostituată inteligentă luându-și viața în răs pe clapele unui pian, o femeie cu suflet mutilat resemnată cu mutilarea trupului, aceeași femeie învărtindu-se ca un fluture orbit de lumină în jurul sacului de box.

URME (2)

– Ioan (Nelu) Stan –

Formația mea de absolvent, rezultantă a studiilor la Institutul de arte Saint Gyorgy Istvan din Cluj, la IATC și Facultatea de filologie București m-a determinat să nu mă limitez la îndeplinirea sarcinilor administrative, ce-mi reveneau ca director al Palatului Culturii. M-am implicat în activitățile culturale organizate de și găzduite în Palat (cursurile Școlii populare de artă, corala „Paul Constantinescu”, cercul de teatru, dansuri populare - Ansamblul „Prahova”).

Împrejurările m-au ajutat să particip la activități culturale desfășurate la nivel național și chiar internațional. Regizorul Traian Buhlea m-a solicitat să interpretez muzică populară/ușoară în câteva spectacole la Televiziunea română. Tot el mi-a propus să particip împreună cu Ansamblul Regionalei CFR (București), în cadrul schimburilor culturale dintre România și Italia, la un spectacol în Milazzo – Sicilia. Această integrare într-o formație artistică ceferistă se datora oare faptului că tatăl meu era de profesie mecanic de locomotivă? Cred că, mai degrabă faptului că interpretam, nu doar cântece în limba română, ci și în italiană. Într-adevăr, odată cu desovietizarea desfășurată după 1964, moda/practica includerii în spectacole a unor piese muzicale în limba rusă a fost înlocuită cu „muzica popoarelor”. Urmând această orientare mi-am schimbat repertoriul incluzând în el cântece în limba franceză, la început, iar apoi în limbile italiană, spaniolă și chiar... chineză! Luam discuri cu melodii în limbile respective, rugam prietenii cunoscători de limbi străine să mi le traducă și , beneficiind de un auz absolut, imitam ceea ce auzeam pe disc, iar apoi, pe baza înțelegerii textului, interpretam. Am procedat în aceeași manieră pentru pregătirea spectacolului din Italia.

Am călătorit către și prin Italia într-un vagon special, pus la dispoziție de ministerul transporturilor. Era normal, eram oamenii săi! Vagonul se atașa trenurilor din țara parcursă: România, Iugoslavia, Italia. Ajunși la vârful cizmei italiene, am traversat strămoșia Messina cu vaporul și am debarcat în Sicilia. Cu mijloacele auto ale gazdelor am ajuns la Milazzo, localitate importantă pentru marea rafinărie de petrol de acolo.

Gazdele, Clubul Rotary din Milazzo, ne-au asigurat cele mai bune condiții de cazare. Spectacolul s-a desfășurat în sala teatrului Trifiletti, la 16 ianuarie 1976. Reproduc, pentru o deplină obiectivitate a relatării, o parte din articolul ziaristei Elvira Bruno, apărut în ziarul local din Milazzo. Traducerea aparține d-rei Ana Petrache, căreia îi mulțumim și pe această cale.

„Toți membrii Clubului (prezenți într-un procent mare) cu familiile lor, toate autoritățile și toți oaspeții au așteptat cu interes și curiozitate spectacolul , chiar dacă trebuie să spunem că primele piese interpretate de corul Ansamblului au fost primite cu răceală de un auditoriu puțin convins. Dar cu cât spectacolul avansa, aplauzele creșteau în calitate și căldură și nu doar dintr-un sentiment de ospitalitate, care chiar dacă se impunea, nu ar fi putut ajunge la acel nivel și la acea intensitate. În realitate , românii ne-au cucerit. Ne-am predat în mod total, absolut și fără rezerve.

Ne-au cucerit cu curajul lor, cu simplitatea lor, cu muzica lor, cu cântecele lor, chiar și cu cântecele italienești, cu ritmul lor. Și cântând ne-au dat bucuria lor de a trăi și cântecul lor a depășit granițe și bariere care ne-au transportat în România, o țară care chiar dacă este departe are aceleași origini, o țară în care chiar dacă trăiesc oameni care vorbesc o altă limbă, au ca noi, tradiții de păstrat, idealuri de transmis, speranțe de cultivat. Și acele cântece, într-o limbă diferită de a noastră, au fost înțelese, au vorbit sufletului nostru, sentimentelor noastre cu mai multă eficiență decât orice orator, și ne-au făcut să ne simțim cu adevărat apropiați, frați,

demonstrând că promisiunea unei lumi mai bune trebuie căutată în schimbul dintre popoare diverse, în cunoașterea care derivă și care nu întârzie să se transforme în prietenie autentică, cum poate fi doar acea prietenie care apare spontan și imprevizibil.

La un moment dat, spectacolul nu era făcut doar de bravii membri ai Ansamblului. ci toți participau la el, atât de mare era atenția cu care îi urmăream și zâmbetele noastre, aplauzele și privirile noastre, care formau un tot cu privirile lor.

Aș vrea să amintesc numele fiecăruia din Ansamblu, dar nu e posibil, aș aminti doar bravura Maestrului Rădulescu, dulceața Ceciliei Stănescu, simpatia lui Nelu Stan, valoarea violoniștilor”.

Domnul Rădulescu era dirijorul corului și a interpretat la pian unele melodii de muzică populară. Doamna Cecilia Stănescu o soprană minunată a interpretat muzică clasică din repertoriul român și internațional. În ceea ce mă privește, am interpretat unele melodii atât în limba română cât și în italiană: Of, inimioară și Sanie cu zurgălăi.

După terminarea spectacolului soliștii Ansamblului, dirijorul, un grup de instrumentiști condus de prim-violonistul Ion Pană au fost invitați la restaurantul din Silvanetta Palace Hotel unde, împreună cu reprezentanții autorităților locale, primarul, directorul rafinăriei, conducerea/frunțașii Clubului Rotary au sărbătorit evenimentul. A fost „partea cea mai frumoasă a spectacolului”, scrie ziarista Elvira Bruno. „Totul s-a transformat într-o adevărată serată între amici care se bucură să se regăsească și să fie împreună. S-a glumit, s-a cântat, s-a dansat, totul cu autentică naturalețe și adevărată veselie.

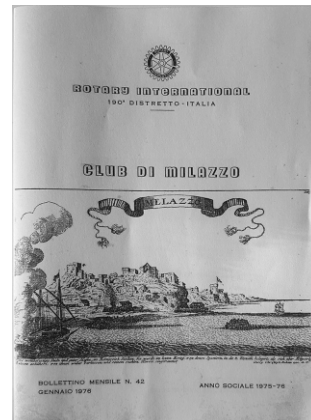
Încă o dată, meritul aparține prietenilor noștri români, care au știut cu bravura și cu entuziasmul lor să creeze o atmosferă caldă și plăcută. Și când părea că petrecerea s-a terminat într-adevăr și că apropape toți plecaseră de la Silvanetta Palace Hotel, notele dulci ale unui violin au rechemat pe cei puțini care rămăseseră, la aceasta s-a adăugat un alt violin, și un altul, și apoi un clarinet, un acordeon și un contrabas: am asistat astfel la un spectacol excepțional dincolo de orice program apărut din nevoia de a se exprima în muzică a bravilor maeștri din Ploiești. Vocea lui Nelu Stan a îmbrăcat aceste melodii cu toate accentele, căldura și comunicativitatea care le era specifică.

Am cunoscut astfel adevărata muzică românească și am fost entuziasmați. Nu mai aplaudam de frică să nu întrerupem magia care se crease, răpiți de atâta bravură, de atâta dulceață, de atâta sinceritate. Părea că nu mai sunt întreruperi între un cântec și un altul, atât de mare era muzicalitatea în care ne-am înmuat.

La 4 și jumătate, magia s-a terminat și ne-am dus să întâlnim a doua zi, care era deja azi”.

Nu mai aveam alte angajamente în Italia așa că, am revenit în țară încântați de călătoria în Europa, facilitată de hotărârile Conferinței pentru securitate și cooperare de la Helsinki-1975. La plecare, președintele Clubului Rotary ne-a oferit un vagon de mandarine, care s-a împărțit între membrii Ansamblului.

Spectacolul de la Milazzo a rămas în memoria mea ca o modalitate eficientă de apropiere a oamenilor prin intermediul artei, peste deosebirile de naționalitate, limbă etc. Aprecierea de care m-am bucurat din partea publicului italian este probată și de faptul că sunt menționat și într-o broșură a Clubului Rotary din Milazzo, ce mi-a fost trimisă de președintele Clubului, avocatul Sibilla. Faptul m-a stimulat, mi-a oferit un argument solid pentru a-mi continua existența în lumea artei.

Postdecembrisme

Trecut, prezent și viitor în orașul „aurului negru”

– Mihai Tudor –

Ploieștiul este orașul copilăriei, al adolescenței și al tinereții mele. Lucrarea de față nu va fi una auto-biografică, nu îmi voi prezenta experiențele de viață, trăirile sau întâmplările petrecute de-a lungul timpului. Va fi doar o lucrare unde voi reda, pe scurt, impresii, analize și constatări din orașul copilăriei și adolescenței lui „nenea Iancu”.

Ploiești este municipiul de reședință al județului Prahova din România, aflat la 60 de km. nord de București, la o altitudine de 165 metri deasupra nivelului mării și având o suprafață totală de 89,2 km². Populația sa a atins în anul 2011 cifra de 209945 locuitori.

Atestat documentar încă din anul 1503, orașul s-a dezvoltat încă din secolul al XVII-lea pe o moșie cumpărată de domnul primei uniri din istoria națională a tuturor românilor, Mihai Viteazul, de la moșnenii ce o stăpâneau. Evoluția sa a fost accelerată în special după ce a început exploatarea masivă a zăcămintelor de petrol din zonă și au apărut mari facilități de rafinare, ceea ce i-a adus porecla de „capitala aurului negru”. Și în prezent activitatea sa economică este bazată pe prelucrarea petrolului și mai ales pe capacitățile de rafinare a produselor din import, municipiul având patru mari rafinării dar și alte industrii legate de această ramură (construcții de mașini, echipamente electrice, întreținere).

Capitala județului Prahova are acces direct la Valea Prahovei, cea mai importantă zonă de turism alpin din România, chiar dacă încă mai așteptăm construirea unei autostrăzi care să străbată munții și să decongestioneze traficul infernal spre Brașov, plimbarea cu mașina în această direcție ajungând să pună la încercare limitele fizice și sufletești ale celor interesați. Ea este și un important nod de transport, situându-se pe drumurile care leagă capitala București de Transilvania și Moldova.

Aceasta este prezentarea succintă a urbei.

Dimensiunea sa industrială a predominat și în prezent, sistemul sanitar, domeniul cultural și de învățământ lăsând mult de dorit. Există un singur spital privat, Lotus, restul spitalelor sunt de stat, vechi și degradate, și nu au fost modernizate, neridicându-se la standarde înalte de dotare sau tratament. Când privește domeniul cultural și cel de învățământ, în pofida unor instituții importante și prestigioase cum ar fi Universitatea de Petrol-Gaze, Colegiul Național „I.L. Caragiale” (care continuă tradiția vechiului liceu „Sfinții Petru și Pavel”), Colegiul Național „Mihai Viteazul” (fostul liceu „Despina Doamna”), Colegiul Național Pedagogic „Regina Maria” (începând din anul 1920 fosta Școală normală de fete „Regina Maria”), Liceul de Artă „Carmen Sylva”, biblioteca județeană „Nicolae Iorga”, Palatul Culturii, Muzeul Județean de Artă Prahova „Ion Ionescu-Quintus”, Filarmonica „Paul Constantinescu” sau teatrul „Toma Caragiu” cu o vechime de peste 50 de ani, pe scena căruia au jucat actori ca Fory Etterle, Zephi Alșec, Toma Caragiu sau mai nou Andy Vasluianu, orașul a rămas mult în urmă ca prestigiu și emancipare față de alte orașe din țară (în primul rând cele din Transilvania și Banat), și nu-și depășește rolul de centru industrial și muncitoresc impregnat de trecut.

Sistematizarea orașului din anii '70 și începutul anilor '80 din timpul epocii Ceaușescu a însemnat redesenarea de către soții Ceaușescu personal a numeroase părți și zone din Ploieștiul interbelic, dându-i astăzi un cu totul alt aspect.

Mă voi referi doar la dispariția completă a centrului istoric cu Primăria și strada Lipsani, cutremurul catastrofal din 1977 fiind doar un pretext al planurilor de urbanizare preconizate. Calea Câmpinii s-a transformat în Bulevardul Republicii din zilele noastre cu blocurile masive binecunoscute, iar Calea Oilor a fost și ea demolată devenind strada Gheorghe Doja, unde s-au construit aceleași blocuri de o parte și de alta a ei.

La întrebarea dacă a fost bine sau rău nu pot răspunde decât actualii cetățeni ai municipiului. Nu trebuie însă uitat că s-a pierdut o moștenire istorică și un patrimoniu unic importante pentru definirea identității orașului din vechime, iar construirea blocurilor cu confortul lor mai mult sau mai puțin sporit din timpul dictaturii Ceaușescu nu pot justifica vreodată uriașul sacrificiu și destinele schimbate pentru totdeauna ale locuitorilor acelor vremuri.

Ploieștiul este în general un oraș curat și îngrijit dacă ne gândim la centrul său, însă este foarte poluat din cauza numărului de mașini care crește exponențial deși infrastructura rutieră este tot cea din timpul epocii Ceaușescu, a industriei petroliere amintite și a altor ramuri economice de la periferie (mă refer aici la cea chimică producătoare de detergenți Unilever Romania, cea producătoare de rulmenți S.C. Timken S.A., a echipamentelor de automatizare Amplo S.A. dar și industria alimentară datorită unor companii multinaționale precum Coca-Cola sau Bergenbier).

Vara temperaturile ridicate și poluarea masivă fac aerul irespirabil, locuitorii săi fiind sufocați de căldura toridă înmagazinată de numeroasele clădiri din beton și sticlă. Orașul nu poate respira mai ales din lipsa spațiilor verzi, a parcurilor puține, neavând „plămâni” necesari pentru a combate canicula și a răcori atmosfera.

Traficul mereu aglomerat și lipsa locurilor de parcare sunt alte probleme stringente care necesită rezolvări urgente, până acum fiind neglijate de autoritățile locale.

Emblemele arhitecturale ale urbei precum Halele Centrale, Catedrala Sfântul Ioan Botezătorul, ambele monumente istorice din perioada Interbelică având același mare arhitect ploieștean, de asemeni primar al orașului, deputat și profesor universitar în persoana lui Toma T. Socolescu (în privința Catedralei Socolescu a proiectat doar clopotnița înaltă de 55 de metri finalizată la 10 mai 1939), dar și Palatul Culturii, (inițial al Justiției), construit în stil neoclastic francez și inaugurat pe data de 26 noiembrie 1933 în prezența regelui Carol al II-lea după planurile arhitecților Ernest Doneaud, arhitect român de origine franceză, și același neobosit Toma T. Socolescu, se dorește conform proiectului Primăriei Ploiești a fi unite iar zona astfel creată să fie transformată și amenajată în zonă pietonală.

Bibliografie:

- Enciclopedia Wikipedia

- Site-ul web educațional Republica Ploiești, autor Lucian Vasile, articolul „Cum voia Ceaușescu să transforme orașul Ploiești”, 7.03.2016.

Continuare în nr. viitor

Porția de energie

PROBLEMA ENERGIEI, trei linii de acțiun

– Ioan Corneliu Dinu –

Vizavi de creșterea continuă și, aș zice, necontrolată a prețurilor motorinei și benzinei n-ar fi rău să ne amintim cu toții că, 10 ani în urmă, apăruse în Germania idea înființării „*Poliției benzinei*”. Această instituție, în principiu avea drept scop ca operatorii, mici și mari, ai celor circa 1500 de benzinării din Germania să fie obligați să informeze mereu și la timp, deci permanent, despre parametric vectorului „*prețului de vânzare a carburanților*”, mai cu seamă valoarea absolută a acestuia. Practic erau urmărite, atât creșterea prețului, cât și descreșterea lui și asamblate ambele cu cantitățile vândute. O astfel de idee, s-o numim, nu ar trebui pusă în practică vreodată ca „*Lege*”, dar ar trebui numai înțeleasă că traiectoria integral și definitivă a controlului fiscal, definit de specialiștii finanțelor publice, bancare etc., chiar legalizată și aplicată o dată și-o dată! În ceea ce privește energia, mediul înconjurător, materiile prime, petrol, gaze, cărbune, problematica legată de existența lor și de consum să fie rezolvate și monitorizate permanent.

O constatare concluzivă în direcția acestor linii de gândire energetice de amplitudine națională a fost adusă de germani la cunoștința germanilor, ca un aforism cu tentă energetică, aș fi tentat să-l numesc drept aforism, prin idea că se poate înțelege pe deplin nemulțumirea automobiliștilor referitoare la felul în care au loc creșterea sau descreșterea prețurilor carburanților pentru că niciodată nu s-a știut cu exactitate cum sunt stabilite aceste prețuri. Acest mecanism ar putea fi motivul definitiv al creșterii concurenței, dar și al transparenței comerciale pe piețele naționale, dar și în plan mondial. Drept este că, în ultimul timp prețurile motorinei și benzinei sunt în afara logicii energetice, atât din punct de vedere economic, dar și din cel comercial. Astfel una din cele mai mari Federații a Cluburilor de Automobilism, ADAC, a considerat și consideră că apariția/nașterea unui control polițienesc-fiscal al jocului prețurilor carburanților ar conduce la creșterea transparenței metodologiilor de stabilire a prețurilor și de vânzare ale acestora. Adăugând că unora dintre automobiliști le va fi greu și le este greu de înțeles dificultatea acestui sistem fiscal pentru operatorii micilor benzinării în comparație cu ai marilor grupuri, dar, vreodată, mai devreme sau mai târziu, numitorul comun va trebui găsit, explicat, aplicat și apreciat ! Pe de altă parte, luând în calcul și problema resurselor, va trebui să ne obișnuim cu adevărul pur și simplu care se poate

exprima, scrie etc., precum că Rusia a fost, este și va fi unul dintre cei mai puternici, dar și influenți actori ai pieței mondiale a gazelor naturale. Acest actor, încă de acum câțiva ani, a făcut în așa fel ca prețul și taxele de exploatare ale gazelor să crească, astfel ajungându-se, în anul 2015, la 34 \$/mia de metri cubi, valoare mai mare cam de patru ori față de ceea ce se întâmpla în lumea gazelor în acea perioadă. Pentru unii experți, acel moment a însemnat pornirea unui mecanism care a condus și va continua în forță la creșteri mari ale prețurilor din întreg sistemul energetic mondial.

Rămâne să fie mai accelerat procesul de tranziție la energia verde chiar dacă, ne-o spun specialiștii domeniului, urmare acestei tranziții, am trece de la dependență față de gazele rusești la aceea vizavi de regenerabilele obișnuite utilizând cu preponderență, panourile fotovoltaice chinezești, adică se va trece de la o dependență la alta! Legat de prețurile gazelor față de cele ce incumbă producerea energiei verzi, China deja a ridicat prețul energiei verzi apropiindu-l destul de angajant de prețurile energiei din surse fosile. Finanțarea programului REPowerEu ar trebui să fie cuprins, de Bruxelles, în PNRR, ajungându-se la 225 mld euro, împrumuturi neutilizate din Recovery Fund la care se vor adăuga 72 mld euro subvenții, suma generală fiind de circa 300 mld euro. Practic din cursa dintre substituirea gazelor rusești și dorințele expuse de Programul REPowerEu se vor naște, fără doar și poate, riscuri pentru companiile comerciale care vor fi cumpărătoare chiar dacă acestea vor fi dintre firmele „*majors*”. Vom vedea rezultatele!

CENTENAR MARIN PREDA

- Traian D. Lazăr -

La 5 august 1922, în satul Siliștea Gumești, județul Teleorman, în familia lui Tudor Călărașu și a Joiței Preda se naștea un nou copil, Marin, căruia Parcele i-au hărăzit un destin literar deosebit. Marin Preda a fost și este unul dintre marii prozatori români. La împlinirea a 100 de ani de la naștere, istoricii și criticii literari i-au omagiat opera/personalitatea prin articole în revistele de specialitate și prin monografii.

Din această a doua categorie face parte și volumul d-lui Stan V. Cristea, *Marin Preda. Anii formării intelectuale (1929-1948)*, editura Aius, Craiova, 2022. Este un volum masiv de 530 pagini cuprinzând 399 pagini de comentarii critice și istorico-literare, 80 pagini de Bibliografie cronologică selectivă, 20 pagini de Documente, facsimile și fotografii, 27 pagini cu Indice de nume și denumiri.

Volumul se remarcă prin documentarea impresionantă, din surse variate: amintiri și interviuri ale lui Marin Preda, relatări ale membrilor familiei, colegilor, prietenilor, cunoscuților, aprecieri ale criticilor și istoricilor literari, documente școlare etc. Această documentare vastă este utilizată pentru argumentarea tezelor autorului privind formarea intelectuală a scriitorului Marin Preda.

Lucrarea d-lui Stan V. Cristea este instrumentul adecvat studierii procesului de modelare a dotărilor native sub influența mediului social și mai ales a educației școlare. Aflăm că, la vârsta de 16-18 ani, Marin Preda era „sfătos și domol” (p.144), „modest” (p.143), „retras și permanent singuratic” (p.140), „necomunicativ” (SVC, p.145), „prindea repede” (p.140), „se aprindea ca vreascul în fața parfumului feminin” (p.151) etc.

Putem deduce din existența caracteristicilor menționate mai sus, că tânărul Marin Preda era înzestrat cu abilitățile de receptare, memorare, comunicare și creativitate necesare pentru a deveni scriitor. Lucrarea d-lui Stan V. Cristea oferă detalii în acest sens.

Dintre acestea relevante ni se par trăirile interioare intense, mergând până la ruperea contactului cu mediul exterior, starea de transă atestată de întâmplarea cu pâinea caldă strânsă în brațe de către copilul Marin Preda la masa părintească. (SVC, p.20)

Faptul că, peste ani, Marin Preda își amintește că, în una dintre vacanțele școlare, a văzut o moară de vânt pe lângă Sibiu (SVC, p.137), ori locul unde s-a consumat una dintre aventurile sale amoroase, (SVC, p.152), ilustrează capacitatea sa de observație, receptare și memorare necesare unui scriitor.

Din mărturiile colegilor privind rolul său activ în Societatea de lectură a elevilor din Școala normală de la Cristur-Odorhei (p.129,145), din faptul că a transcris, răbdător, trei caiete cu planurile de lecții ale unui coleg dintr-o clasă superioară (SVC, pp.139,141), deducem înzestrarea sa cu abilități de redactare, perseverență, înclinații.

În anii școlarizării la Școlile normale din Abrud și Cristur-Odorhei, Marin Preda nu a avut niciodată media trimestrială maximă, zece, la limba și literatura română (SVC, p.118) Putem interpreta acest lucru în sensul că nu

era înzestrat pentru a deveni scriitor? O situație similară întâlnim în cazul lui Nichita Stănescu, al cărui coleg, Uță Băicoianu se mândrea că a avut media 10 la limba și literatura română, iar Nichita doar 8. Totuși, Băicoianu a profesat ca inginer, iar Nichita a devenit poet! Este clar că trebuie să distingem între abilitățile de memorare/reproducere și cele creative! Mărturiile din cartea d-lui SVC atestă că Marin Preda citea frecvent compunerile sale la Societatea de lectură a elevilor, probă a calităților sale creatoare. Această observație limpezește și mărturia că Marin Preda nu era comunicativ. Avea abilități de comunicare scrisă, ceea ce este mai important pentru un scriitor.

Nu există în bibliografia cercetată nici o referință că, în perioada adolescenței, Marin Preda ar fi fost înzestrat cu o imaginație bogată. Consecința acestui minus? Marin Preda se va manifesta ca scriitor realist, va prefera să scrie despre oameni, fapte, evenimente cunoscute direct sau livresc. Mărturiile atestă că Preda era visător, deci înclinat spre ficțiune. Realităților trăite, el le va aduce modificări sau le va adăuga ficțiuni necesare pentru a le transforma în literatură. În majoritatea cazurilor, redactarea nu o face, însă, la persoana I, ceea ce ar fi fost nepotrivit cu firea sa retrasă, timidă, modestă. A fost și unul dintre motivele de a renunța să scrie poezie, deși primele sale manifestări literare au fost în versuri. (SVC, p.134) Nu s-a lăsat atras nici de speciile jurnalului sau memoriilor, deși subiectele abordate se pretau la așa ceva. A preferat să redacteze la persoana a III-a, ca „scriitor sub acoperire”, cu nume schimbat (Niculae, Ștefan al lui Parizianu), în scrieri ce aveau conținut autobiografic.

Personajele scrierilor lui Marin Preda sunt persoane reale transfigurate literar. Stan V. Cristea demonstrează că unele dintre aceste personaje întrușchipează jocului literar al autorului între ficțiune și realitate. În cazul personajului Ilie Moromete, Stan V. Cristea arată că este, în mare măsură, inspirat din realitate, cu explicația numelui împrumutat de la un consătean. S-a folosit, în acest scop, de mărturia lui Marin Preda: „Personajul acesta a existat în realitate, era tatăl meu”. Acest personaj reprezenta „țărânel român cu psihologia lui” (SVC, p.131)) a cărui tipologie a fost ilustrată în romanul *Moromeții* și în alte scrieri ale începutului de drum literar. Scriitorul însuși este, „sub acoperirea” numelui de Niculae personajul unora dintre scrierile sale. *Viața ca o pradă* a fost considerat drept roman autobiografic (SVC, p.157).

Biografia lui Marin Preda a generat nu doar personajele ci, în mare parte, locurile, acțiunile și situațiile din operele sale. Referințele documentare din cartea d-lui Stan V. Cristea susțin ideea că biografia lui Marin Preda constituie substanța operei sale (Vezi și I. Lascu, *Convorbiri literare*, nr 7/2022, p.94) Noile cercetări îndreptătesc astfel afirmația lui Eugen Simion că istoria vieții sale este de fapt istoria operei lui.

Opera lui Marin Preda constituie una dintre creațiile intelectuale de vârf ale spiritualității românești din secolul al XX-lea asigurându-i prezența veșnică în memoria comunității.

ROMEA CANTEMIR - IN MEMORIAM

– Nicolae Dumitrescu –

Zilele trecute, răsfoind printre hârțoage, cu precipitarea omului care a cam uitat să migălească prin arhive, am dat întâmplător de un volum de versuri al poetului Romea Cantemir ai cărui ultimi ani de viață i-a trăit în Franța, adus de fiica sa, în ultimă instanță, să-i fie mai aproape și să-i asigure îngrijirea.

Fuse singura lui carte, care s-a tipărit după moartea sa prematură, la Editura UPG Ploiești. Ce aveam eu în mână era varianta aproape finită, care ajunsese la mine, în dactilomanuscris, prin intermediul poetului Theodor Vasilache, trăitor în Germania. Ca doi ploieșteni, foști colegi la Cenaclul „I. L. Caragiale”, care împărtășeau aceleași valori, aflați în fond în exil și având cam aceleași probleme de mobilitate, ei au conlucrat la asamblarea acestui volum ce urma să poarte titlul **Sala Tronului**. Lipsa doar prefața marelui scriitor și eseist Ion Papuc, care avea să fie curând trimisă și inclusă acestui volum.

Am conversat prin telefon, în câteva rânduri. Mă sunase mai întâi Mirel (Romea) tocmai din Normandia. Nu mai știam nimic de el, decât că fusese nevoit să plece intempestiv în Franța. Își pierduse, într-un accident, un picior și nu avea în Ploiești pe nimeni să-l îngrijească. Prietenul său, foarte apropiat, doctorul Rodion Galeriu, se confrunta și el cu nu puține probleme personale. Convenise, deci, cu Otilia, fiica mult iubită a poetului (soția, Cristina, murise nu cu mult timp înainte), că este mai potrivit să stea împreună, eliberându-se de un stres suplimentar.

Așadar, într-un început de septembrie 2018, când m-a sunat prima dată, în loc de bună seara sau de o simplă prezentare, a început să recite câteva versuri din volumul lui Nichita Stănescu, *În dulcele stil clasic*. A așteptat mai întâi să vadă reacția mea. Eu n-am zis nimic. Doar am tăcut, descumpănit, deși cuvintele lui ori vocea s-au izbit violent de timpanul meu: „Dintr-un bolovan coboară/pasul tău de domnișoară./ Dintr-o frunză verde, pală,/ pasul tău de domnișoară./ Dintr-o înserare-n seară/ pasul tău de domnișoară./ Dintr-o pasăre amară,/ pasul tău de domnișoară./ O secundă, o secundă, eu l-am fost zărit în undă./ El avea roșcată fundă/Inima încet m-afundă./ Mai rămâi cu pasul tău,/ parcă pe timpanul meu/ blestemat și semizeu/ căci îmi este foarte rău./ Stau întins și lung și zic: Domnișoară mai nimic,/pe sub soarele pitic/aurit și mozaic./Pasul trece, eu rămân...”

A rostit sau mai degrabă a declamat pe nerăsuflăte aceste versuri, pentru ca în final să mă întrebe ghiduș: - Acum știi cine e la telefon?

Mă lămurisem după primele versuri, dar n-am vrut să-l întrerup. Era un fel de salut poeticesc, atât de drag lui Romea. Bucuria întâlnirii noastre, chiar și în eter, trebuia prelungită, cu un fel de răspuns. Nichita Stănescu fusese idolul său și cei din anturajul lui Romea, și cu atât mai mult eu, știam de această slăbiciune. Admirația pentru Nichita n-avea limite. Se va vedea și în volumul despre care este vorba.

Mi-a spus în câteva cuvinte, sfios și precipitat în același timp, că a reușit în sfârșit să încropească o variantă a stihurilor sale. A dat-o prin Otilia lui Bibi (Theodor) Vasilache, pentru corectură și opinii poeticești. Urma să

primească prin internet punctul lui de vedere. Fiica sa, Otilia, fostă solistă de succes în România, care lansase câteva șlagăre pe muzica lui Horia Moculescu, își asumase misiunea intermedierei acestei relații. Știa să opereze pe calculator și voia cu tot dinadinsul să-și ajute tatăl în drumul său spre un editor interesat. Spera să-l găsească la Ploiești, ca semn al apartenenței sale. M-a întrebat dacă știu pe cineva. Nu i-am răspuns direct. L-am amânat doar spunându-i că mă voi interesa cât pot de repede. Ca pensionar ce eram, nu mai aveam acum legături instituționale cu editori, cum știa Mirel. Dar în zilele următoare, am vorbit cu patronul unei edituri cunoscute. A acceptat să primească manuscrisul și, în funcție de format, hârtie și numărul de pagini rezultate, va propune un preț. Deși nu-l cunoștea pe autor, a fost foarte operativ. A primit pe internet textul, l-a ordonat pe calculator și mi l-a încredințat pentru o posibilă editare.

Lectura m-a impresionat profund. Poezia lui vag ermetică, dar viguroasă și bine articulată, se maturizase, fiind însoțită de multe sugestii culturale ori lingvistice bine asimilate. Am făcut câteva corecturi gramaticale, în special de punctuație. I le-am dat editorului, care a acționat rapid, inclusiv în ce privește nivelul costurilor. De acum poetul putea să mă sune. Și chiar asta a făcut. A început cu salutul nichitian, de data aceasta mai ponderat...

Se molipsise de Nichita încă din anii studenției. Urmase filologia, jumătate din timp la Cluj, cealaltă jumătate la București. Se remarcase în cadrul grupării *Echinox*, dar debutase la revista *Amfiteatru*, publicând ulterior în principalele reviste de cultură ale epocii. A avut și o rubrică permanentă numită *Cronica de carte*, la *Viața studențească*. După absolvire, este scurt timp profesor de română, la o școală gimnazială din Prahova. Așa era moda timpului, de care puțini au scăpat. Naveta și anturajul cenușiu îl fac să renunțe la catedră, propunându-i-se să accepte un post în cultură. La început, ca metodist la Palatul Culturii din Ploiești, unde s-a ocupat în principal de Cenaclul „IL Caragiale”. S-a transferat apoi la alte câteva unități de profil din județ - Vălenii de Munte și Câmpina. Programul și drumurile lungi și obositoare, cu timp pierdut, prin halte obscure, ca și firea sa ușor rebelă sau nonconformistă îl scot din sistem. Soția sa, Cristina, ținea casa în care, între timp, venise și un copil, care avea nevoie de un minim confort domestic. Scrisul i-a rămas însă statornic. Scriind a putut să contribuie și el. Redacta montaje literare și poeme ocazionale. Pe unele le rostea și la radio, în cadrul unor emisiuni specializate. Indiferent de situație, mai toate versurile sale musteau de un lirism autentic. Vâna sa de poet pulsa la orice ecou, chiar în condițiile unor teme demult bătătorite sau anoste.

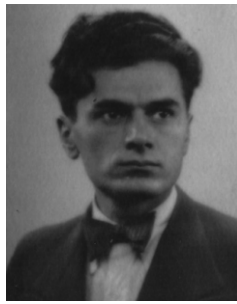
Noile orizonturi deschise după 1989 i-au favorizat afirmarea. Astfel devine realizator la TVR, în redacția *Viața spirituală*. Avea afinități profunde cu credința, fără a fi un mistic. Chiar ținea în casă un tablou cu Christos. Cine îl vedea spunea că cei doi au vizibile asemănări. Probabil că pictorul, cunoscându-l le-a sesizat. Nu exclud ca acest artist să fi fost chiar Vladimir Zamfirescu, cu care era în relații foarte apropiate, având afinități comune.

ARHITECTUL GRIGORE IONESCU

Membru al Academiei Române

– Serghe BUCUR –

Într-o casă din Florești, aflată și azi în spatele clădirii Dispensarului, peste drum de palatul Micul Trianon, pe 29 decembrie 1903 s-a născut Grigore Ionescu – viitor arhitect și profesor universitar, primit în Academia Română, autor al câtorva lucrări de specialitate. Existența lui terestră s-a stins pe 26 iunie 1992, în București.

Cronică: În volumul intitulat **Oameni de știință ai Prahovei**, întocmit, sub egida Fundației Oamenilor de Știință Prahova, de către Dr. Chim. Corneliu Manoliu și Dr. Ing. Constantin Săftoiu, apărut la tipografia RATP Ploiești în 1997, numele arhitectului Grigore Ionescu este menționat în ultima pagină – 168 – a cărții, sub genericul „Antemergătorii noștri – membri ai Academiei Române”, „născut 11 ianuarie 1904”. Dicționarul Bio-Bibliografic **Personalități Prahovene**, apărut în 2003, „ediția a II-a revăzută, actualizată și adăugită”, sub redacția colectivă Marian Chirulescu, Paul D. Popescu, Gabriela Stoian, Mihai Apostol și Maria Necula, Grigore Ionescu este prezentat, în paginile 192-193, pe două coloane, astfel: „29 12 1903/11 01 1994”. **Cotidianul** (politicianului John Rațiu, alintat „Papion”) publică, în ediția sa din 29 iunie 1992, pagina a 3-a, următoarea casetă-ferpar: „În ziua de 26 iunie 1992 a încetat din viață academicianul profesor emerit doctor docent arhitect Grigore Ionescu (1904-1992). Profesorul academician Grigore Ionescu a fost, prin cursurile predate, prin studii și articole, prin prezența sa constantă în diferite foruri de specialitate interne și internaționale, unul din teoreticienii și susținătorii restaurării monumentelor istorice. Între 1963 și 1968 a condus Direcția Monumentelor Istorice. După reînființarea Comisiei Naționale a Monumentelor, Ansamblurilor și Siturilor Istorice, a fost numit președintele acesteia. În 1990 a fost ales președinte de onoare al Uniunii Arhitecților din România. Din anul 1990 a fost ales membru al Academiei Române”.

Genealogic: Familie de mijloc, provenită din clasa apărută după împrăștierea din 1878, în casa cărei se vorbea, scria și citea și în limba franceză, familia Ionescu – Gheorghe (1865-1949, om de Curte la Domnița – Alice Cantacuzino-Sturdza-Lupoiaia, sora aviatorului Constantin (Băzu) Cantacuzino) și Mândica / Smaranda (1873-1952) – a avut 6 băieți: Stelian, Ion (Niță), Grigore (viitorul arhitect și academician), George și Constantin, și 3 fete: Vița (Paraschiva), Ana și Lelia (Elena). Pentru Stelian, viața a avut rostul copiilor mulți în casă: Vasile (Țache), Lică, Gheorghe, Mircea, Ion (Gioni), Lucreția, Melania și Ana; ceilalți Ionești n-au avut urmași. Dintre fete, doar Lelia a avut doi băieți și două fete. Arhitectul Grigore Ionescu s-a dedicat fundamental profesiei și istoriei științei în care a făcut o carieră europeană și a scris un raft de cărți de specialitate. Dicționarul Academiei Române a rezervat arhitecților din România o secție în care viața și opera arhitectului Grigore Ionescu sunt detaliate prin construcțiile proiectate și construite sub conducerea lui, cât și prin titlurile lucrărilor publicate.

Biografie: Grigore Ionescu – combinăm ceea ce ne spune Internetul, cu datele din Dicționarul marilor prahoveni – a urmat Școala primară în Florești, Liceul Petru și Pavel din

Ploiești (1924), Școala de Arhitectură din București (facultatea Ion Mincu) și apoi din Paris (1930); în 1930 este dilpomat arhitect; între 1931 și 1933 este membru al Școlii Române din Roma, unde face studii de Istoria arhitecturii și de Restaurare a monumentelor istorice; între 1934 și 1942 este conferențiar la „Ion Mincu”, iar din 1942 conduce catedra de Istoria Arhitecturii – pe care o va publica apoi, într-un tratat a cărei prefață a fost întocmită de marele Nicolae Iorga! În 1969 obține titlul de Doctor docent în Științe. Anii 1948-1973 sunt perioada în care activitatea lui constituie nucleul formării, cercetării și organizării patrimoniului arhitectural (oficial, 1963-1966), fiind numit director al Comitetului pentru protejarea Monumentelor, Ansamblurilor și Siturilor istorice din România. În 13 XI 1990 este primit în Academia Română ca membru corespondent, iar în 12 III același an, membru titular, Grigore Ionescu devenind academician.

Opera: Cel puțin 11 cărți și tratate despre istoria Arhitecturii, despre monumentele și edificiile devenite Patrimoniu Național, au fost scrise și publicate de ilustrul floreștean Grigore Ionescu, după cum aflăm din memoria tiparului și aceea electronică, astfel încât includerea acestui mare intelectual în capitolul amintit mai sus, „Antemergătorii noștri – membri ai Academiei Române” constituie recunoașterea meritată. Iată-le: „București-Ghid istoric și artistic”, 1938; „Curtea de Argeș-istoria orașului prin minunile lui”, 1939; „Byzance et l'Architecture religieuse en Roumanie”, 1944; „Bucarest-la ville et ses monuments”, 1956; „Arhitectura populară românească”, 1957; „Arhitectura în Valahia, Moldova și Transilvania în secolele XII-XIX”, 1966; „Histoire de l'Architecture en Roumanie, de la prehistoire a nos jours”, 1972; „Vitruviu”, 1974; „Biserica Domnească din Curtea de Argeș”, 1975; „Monumente de arhitectură în zona Porților de Fier”, coordonator, 1983, „Inscripțiile din Scythia Minor”, volumul I, 1990. Din construcțiile proiectate și asistate de arhitectul Grigore Ionescu amintim: Clădirea facultății de Drumuri și Poduri din Capitală, Sanatoriul TBC Bârnova-Iași, Sanatoriul din Turia-Covasna, Școala de Infirmerie a Spitalului Militar din București și Institutul de Pediatrie „Emilia Irza” – București.

Memoria – pierdută: În 31 VIII 1994, am avut onoarea să stau de vorbă cu Lucreția Ionescu (fostă soție a poetului Geo Dumitrescu circa 10 ani), în veranda locuinței soților Titica și Gioni Ionescu – frate al distinsei interlocutoare, de pe strada Unirii 173. Dezinvoltă, frumoasă, distinsă, mi-a povestit câte ceva despre celebrul său unchi, trecând apoi la pregătirile pentru a transforma o cameră din casa natală, în Muzeu memorial Grigore Ionescu. În rezumat: Camera din față, latura nord-vest, pentru o mică bibliotecă cu cărțile arhitectului și memoriile sale, eventual pagini din corespondența cu Nicolae Iorga. Renovarea avansa supravegheată de arhitectii Călin Hoinărescu și Sanda Ignat – studenți ai profesorului universitar Grigore Ionescu. Numai pentru noul acoperiș din tablă, se cheltuiau 2.000.000 lei – cursul 1994. Academia Română absentă la acest capitol, atunci. Placa memorială, cu efigia arhitectului academician, operă a sculptorului Alfred Dumitriu (turnată la uzina Neptun din Câmpina, director ing. Radu Frățilă), a dezvelit-o sculptorița Elisabeta Cristina Ionescu.

Et in Arcadia ego!

- Marcel Miron -

În perioada 26-31 august 2022 la Hotelul Aristoteles din Ouranopolis, în hotar cu Muntele Athos, a avut loc Turnirul de Poezie dintre filialele București (Ion Cocora, Liviu Capșa, Armina Flavia Adam, Cosmin Tudor Andrei, Daniel Bănulescu) și Iași (Adi Cristi, Ioana Diaconescu, Marcel Miron, Valeriu Stancu, Angela Baci, Nicolae Panainte) ale Uniunii Scriitorilor din România.

Juriul a fost format din Adrian Popescu (președinte), Varujan Vosganian, Vasile Spiridon, Angelo Mitchievici și Gabriel Chifu.

După o călătorie cu autocarul de vreo paisprezece ore, cu plecare de la Casa Vernescu din București, prin Câmpia Română, Bulgaria și Tracia-Grecia, odihna întremătoare în camerele curate și aerisite a fost primul premiu al acestor cavaleri.

Întrecerea a avut loc pe câmpia de apă a Mării Egee dintre cei doi munți cunoscuți de o lume întreagă, Olimpul și Athosul. Undeva, cam spre răsărit, pe o stâncă plată de granit se aflau câteva pietre în formă de scaun pentru cei cinci cavaleri din juriu, bărbați cunoscători și trăitori ai tuturor curentelor literare și măștri experimentați ai cuvântului scris.

Înainte de a se da semnalul de luptă de către marele arhonte al celor cinci, spre luciul apei mării, plană Pegasus pe care călărea anticul Tucidides, iar acesta trăgea după sine o bucată albă de nor pe care cei prezenți au putut citi: „Orice străin ce întreabă cine este cel mai dulce cântăreț, o singură voce aduce răspunsul: Orbul (Homer) care locuiește pe munții Chis”. Apoi o ceată de fauni cu coarnele ciuntite și copitele zdrelite, dovadă a participării la multe și vestite întreceri cavalești, dar și trei nimfe, toți călărind niște libelule cu aripile transparente au ocupat platoul de apă, iar „la un semn”, vorba Eminescu, au început lupta.

Trei zile și trei nopți, ca în poveștile copilăriei, în luptă

dreaptă s-au luptat. Atunci s-a văzut ce nu se mai văzuse de când s-au născut întrecerile literare: cei doisprezece concurenți și-au băgat cuvintele potrivite în niște saci impermeabili, i-au scufundat sub nivelul mării și toți cei prezenți au trăit miracolul: au izbucnit douăsprezece gheizere pe care poemele dinainte pregătite jucau pe spuma acestor turnuri de apă.

La început jurații au fost oarecum surprinși de fenomen, dar ca niște adevărați specialiști, au luat apă în cășul palmelor, probă pentru laboratorul minților lor, și fiecare a început să numere firicelele de aur din eșantionul de față, au socotit caratele pietrelor prețioase, au filtrat restul de lumină spiritual din fiecare moleculă de apă, apoi s-au ridicat în picioare, au făcut un cerc cu mâinile întinse peste umerii celui alt ca la jocul Arcanul și au început să se învârtă ca o centrifugă. Când s-au oprit, amețiți puțin de curenții de aer ascendenți și descendenți pe care i-au creat prin miraculoasa mișcare, au hotărât: trei premii pentru capitaliști și un premiu de popularitate pentru urmașii celui care a scris Hora Unirii. Aproape imediat, pe țărmul mării, o mulțime de șoareci zburliți și puternic chițcăitori au năvălit spre tufișurile inundate de ploaia care căzuse din abundență, într-un ultim salt - pe ziua aceea - către nenumăratele broaște care dansau în salturi acrobatică și cântau imne de baltă în cinstea participanților la spectacolul lor Batrachomyomahian.

Apoi toți participanții la turnir s-au întors în patria lor gândind ca un sergent care, pe vremuri, vorbea singur „mai lungă-mi pare calea / acum la-ntors acasă”.

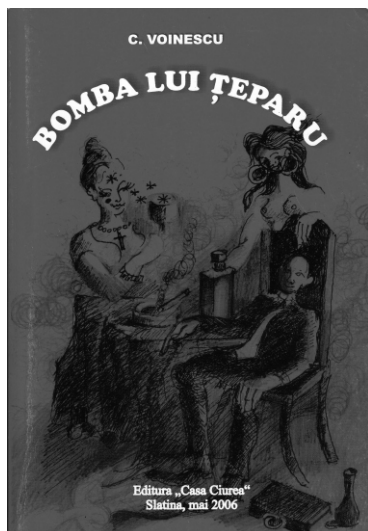
ARHITECTUL GRIGORE IONESCU

Urmare din pag. 24

Pe 17 IX 1994, ora 11 a.m., în prezența unui elevat grup de apropiați ai lui Grigore Ionescu, dominat de acad. Răzvan Theodorescu, s-a inaugurat Muzeul memorial Grigore Ionescu, autoritatea fiind reprezentată de Ion Ghiurcoi, primarul Floreștiului, Costică Ionescu, frate al Academicianului, Lucreția Ionescu, nepoată a acestuia, Alexandru Chivu, vecin și admirator al omagiatului, Nicolae Bălănoiu, prefectul de Prahova, prof. Alexandru Bădulescu, inspector șef al Culturii județene și Eugenia Greceanu, arhitectă, colegă cu Grigore Ionescu, membră a Comisiei Monumentelor Istorice, precum și Sanda Voiculescu și Călin Hoinărescu. Academicianul Răzvan Theodorescu a rostit un discurs epocal. Îl rezumăm: „Am avut în persoana lui Grigore Ionescu pe Profesorul adevărat, greu de înlocuit. Legătura mea cu acest mare și distins arhitect, ca și cu familia domniei sale, a fost una specială. Îmi amintesc de tânărul profesor și arhitect Grigore Ionescu – intelectualul precis și consecvent, un om drept ca bradul! Imaginați-vă o zi de ianuarie '85 în care acest uriaș om a luat o atitudine uluitoare în apărarea blocului de pe Beldiman, și pentru că acolo își avea apartamentul familiei sale. M-am solidarizat cu dânsul, împreună cu acad. Giurăscu! Casa memorială pe care sunt fericit că o inaugurm azi, reprezintă pentru Cultura și

Civilizația țării noastre, o meritată recunoștere a personalității și creației reunite în aceste foarte sonore cuvinte proprii: „arhitectul academician Grigore Ionescu – un om de o mare noblețe și un reper spiritual remarcabil!”

Vreo câțiva ani, Muzeul a existat, fără însă să fie prins în ghidurile turistice ale Prahovei! În ziua inaugurării am intrat în interiorul memorial, cuprins de emoții unice; aveam, în sfârșit, pentru ce să fie vizitat Floreștiul, pe lângă ruinele Micului Trianon! Încă în viață, locuința natală era locuită de Constantin (Costică) Ionescu. Cu trecerea anilor, împrejurările au schimbat ordinea în succesiunea clădirii, care, după moartea proprietarului, au dus la cumpărarea ei. De circa un deceniu, Floreștiul, Prahova nu mai au Muzeul memorial Grigore Ionescu! Toate exponatele au dispărut! Personal donasem un set de 25 de exemplare ale Jurnalului de Prahova, și a ediției nr. 21 a ziarului PUBLIC, în care tipărisem ample materiale despre arhitectul academician Grigore Ionescu. „După noi, potopul!”. Doar placa ce păstrează efigia lui Grigore Ionescu, mai străjuie incinta fostului Muzeu, în desăvârșita ignoranță a Primăriei Florești, a Muzeului județean de Istorie și Arheologie și a Consiliului Județean Prahova! Numai ea se face ecoul unei existențe științifice românești universale odios ignorate: „Academician Profesor Doctor Arhitect GRIGORE IONESCU, 1903-1992, Director DMI 1964-1966, Președinte CNMAS 1990-1992”!!!

Țeparu

Personaj autohton postdecembrist. Reprezentativ cum nu se poate mai clar pentru democrația noastră originală. Patron al unei bombe de provincie. În obscuritatea căreia se petrec multe și se pune țara la cale în chip interlop. Parvenide, Găinărescu, Grozavu, Fluierașu, Ayatolahul, tovarăși de drum actual, pe același calapod. Dedați corupției, ticăloșiei, parvenitismului. Grobieni, lipsiți de morală, educație, cultură, civilizație elementară. Ahțiați fără istov după bani și mărire, curve, băutura. Călcând peste cadavre pentru așa ceva. Odios, mizerabil, iritabil justificat...

Muierile lor, la fel. Niște țoape vădit. Amantele, să nu mai vorbim. Troglodite și nesimțite ca multe dintre cele de azi. Cu toții, sila, revolta și lehamitea stârnind. Mie și altora nedezlipiți nocturn de fila de carte. Iar ziua, de munca onestă nefericită fățiș...

„Uniți în cuget și-n muget”, fac parte nu doar din realitate. Ci și dintr-un roman satiric pregnant. Ieșit de sub pana ageră a unui oltean slătinean. Profu' publicist Constantin Sandu Voinescu. Om cu carte și cărți demne întrutotul' de citit. Surprinzând detalii, relevând esențe. Creionând minuțios, zugrăvind la fix epoca și exponatele ei umane. Dominante revoltător și condamnabil deplin. Pentru ceea ce fac sfidător și dăunător uriaș. Inspirat bogat, Sandu le pune-n lumină convingător. Cu abundent, elocvent, consecvent umor. Fără banalitate, plin de subtilitate. Cu tâlc, echilibru și dramatism pân' la urmă. Dând cărții* valoare, vigoare, prestață. Culoare, savoare și relevanță. Atracție maximă și persistență. Am mai spus-o deunăzi și-ndreptățit o repet: redactoru'-șef de la „Oltart” are talent prozatoric nețârmurit și de nivel remarcabil. Veți gândi ca mine dacă veți citi volumele sale. Avem de-nvățat dintr-însele cert și de reflectat la aceste vremi tot mai pustiitoare. Ce ni-s date-a le trăi, nemeritat, apăsător, nevinovat, chinuitor...

* C. Voinescu, *Bomba lui Țeparu*, Ed. Casa Ciurea, 2006

– Adrian SIMEANU –

Magistru romancier

D u p ă t a t ă , argeșean. După mamă, bănățean. Într-o vreme, piteștean. Iar acum, slătinean. Filolog și

jurnalist, umorist, romancier. Astă ultimă ipostază, mai mult decât elocventă despre potențele omului. Nimeni altu' decât profesoru' Sandu Voinescu. Redactor șef la „Oltart”, în sud. De care se ocupă cu sârguință trimestrial. Fără a neglija proza și poemele. Epigramele și, mai cu seamă, gramatica binevenit...

Ca unu' al cărților sale cunoscător binișor, am ca subiect în astă tabletă, un recent roman*. Despre o lume de altădat'. Cu el în prim-plan, din copilărie până-n anii postdecembriști. În sânul' familiei și printre străini. Apoi, despre locuri în care-a ajuns. Sate și orașe cu farmecu' lor. Conaționali feluriți în cale-nălniți. Români țais, multe lichele. Sufletști și hahalere. Imbecili ticăloșiți, inteligenți chinuiți. Activiști și oropsiți, prigonitori, prigoniiți...

Portrete și întâmplări. Iubiri și dezamăgiri. Amintiri, mărturisiri. Toate-mpreună într-un tablou de secol trecut. Realist și convingător. Mustind de umor, maliție și nostalgie. Stârnind pe alocuri justificată revoltă. Căci n-au fost vremi ușoare, pline de bucurie. Ci de suferință și amărăciune. De umilință, prigoană și nedreptăți comuniste duium. Atât autoru', cât și alții asemeni, parte de ele având abundent. Așa că bine face puindu-le pe foaie. Cu talent și curaj, chibzuință vădit. Are idei, are condei dintr-acela potrivit și povestea iese în chip nimerit. Neîndoios ținând de literatura cea bună. Și mărturie directă, utilă îndreptățit devenind. Istoria autohtonă onest, sugestiv, obiectiv oglindind...

Constantin Voinescu poate sta cu brio printre scriitorii memorialiști, zic eu meritat. Și cu mulțumire că lasă în urmă ceva adevăr, dragoste de glie și învățătură pentru ai de mâine. L-am citit, recitit cu nesaț fiindcă atrage, convinge. Nu fabulează, nu minte. Doar istorisește ce-i de luat aminte. Și mă ispitește să-i urmez exemplul, timp de-oi mai avea și s-o mai putea. Că nu e ușor să scrii un roman în contemporan. Salve, magister! Să trăiți să tipăriți, cum zicea un păstor de catrene cu nerv, înzestrat, regretat...

* C. Voinescu, *Mai mult ca trecutul*, Ed. Hoffman, 2014

Ploiești, 29 mai 1916

Căsătoria lui Ioan G. Ionescu-Quintus cu Marioara A. Naumescu

II – Pronunțarea căsătorie

— Alexandru H. Popa —

În continuare, dosarul căsătoriei lui Ioan G. Ionescu – Quintus cu Marioara A. Naumescu, conține: „extracte” actelor de naștere ale mirilor ([1], filele 4 și 5 față), certificatele de confirmare a divorțului din căsătoria anterioară ale mirilor ([1], filele 6 și 7 față) precum și actul de pronunțare al căsătoriei ([1], fila 12 față), care este prezentat în fig. 1.

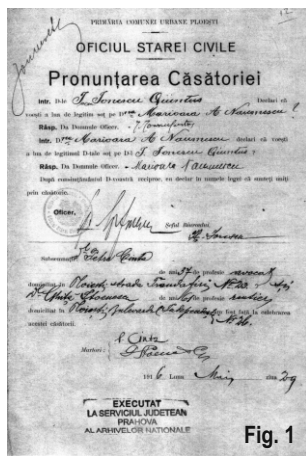

Fig. 1

Deoarece semnăturile ofițerului stării civile ce se află pe documentele: „Extract de pe actul de publicare de căsătorie” și „Pronunțare căsătoriei” sunt diferite, am căutat și identificat la S.J.A.N. – Prahova și actul căsătoriei lui Ioan Ionescu – Quintus cu Marioara A. Naumescu din „Registrul stării civile pentru căsătoriți” ([2] - actul 209/29 mai 1916). Astfel am constatat că: „Declarațiunea de căsătorie” a fost înregistrată și semnată de **Ioan G. Bureția – consilier comunal**, iar căsătoria a fost oficiată de **„George G. Ionescu – Primarul Orașului Ploiești”**, fratele mai mare al lui Ioan G. Ionescu – Quintus.

În calitate de martori actul „Pronunțarea căsătoriei” (vezi fig. 1) este semnat de: D-1 Petre Cinta, de ani 37, de profesie avocat, domiciliat în Ploiești, strada Trandafiri Nr. 23 și de D-1 Ghiță Stoenescu, de ani 61, de profesie rentier, domiciliat în Ploiești, Bulevardul Independenței Nr.26.

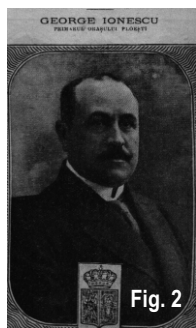

Fig. 2

Din lucrarea „Călăuza orașului Ploiești” a lui Dem. Gh. Carapanca [4], reproducem în figurile 2 și 3, fotografiile lui George G. Ionescu – primarul orașului „Ploiești” și a lui Petre Cinta – prim ajutor de primar.

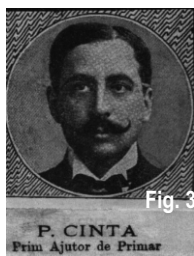

Fig. 3

După cum putem constata această căsătorie a fost oficiată la nivelul cel mai înalt.

Credem că este interesant să prezentăm câteva elemente biografice ale avocatului Petre Cinta, prietenul și martorul mirelui.

Petre Cinta s-a născut la București, în ziua de 11 iunie 1879, la orele 12 și 25 minute, în casa părinților săi din strada Șerban Vodă, Nr. 173, fiul D-lui Nicolae Cinta, de 36 ani, funcționar și al D-nei Elena N. Cinta, de 24 ani, născută Ioan Dimitriu (decedată în Ploiești în ziua de 17 iulie 1897, [5]) [3]. A urmat facultatea de drept a Universității din București. Familia s-a mutat în Ploiești, iar Petre Cinta s-a înscris în baroul avocaților din Ploiești în anul 1903 ([4], pag. 92).

În ziua de 18 ianuarie 1909, Petre Cinta se căsătorește cu Margareta P. Petrescu. Ofițerul stării civile a fost primarul Radu R. Stanian, iar ca martori au fost avocații: Alexandru Radovici, de ani 48 și Mitu Ștefănescu de ani 61, [3]. Evenimentul a fost relatat cu multe amănunte în prima pagină a ziarului local al Partidului Național – Liberal, „Depeșa Prahovei” din 31 ianuarie 1909 [6].

Petre Cinta deținea în anul 1914, un birou de avocatură și putea fi solicitat la numărul de telefon 100/1, ([4], pag. 117).

Petre Cinta, a fost președintele societății „**Lucafărul Prahovei**” ([4], pag. 134), care era o „societate de ajutor reciproc și binefaceri” și edita o revistă literară și economică, omonimă, înființată în anul 1912.

La începutul primului război mondial, locotenentul în rezervă Petre Cinta, a fost încorporat în regimentul 47 de infanterie, iar în ziua 5 noiembrie 1916, a fost omorât de un obuz inamic în apropierea comunei Berislăvești din județul Vâlcea, [7]. A fost înmormântat în cimitirul eroilor din primul război mondial aflat în municipiul Râmnicul Vâlcea. Din 1921 și până în 1948 numele străzii Trandafiri, unde a locuit Petre Cinta, a fost schimbat în onoarea sa: strada Petre Cinta [8, 9], (în prezent strada Ana Ipătescu).

Am parcurs la S.J.A.N. – Prahova, registrele de stare civilă pentru născuți din Ploiești, ce corespund perioadei: ianuarie 1909 – mai 1917 și nu am găsit nici un nou născut cu numele de familie Cinta, deci este foarte posibil ca familia lui Petre Cinta să nu fi avut urmași. În anul 1919 Margareta P. Cinta se recăsătorește cu Victor M. Gogălniceanu.

Autorul mulțumește personalului care deservește „Sala de studiu” de la S.J.A.N. – Prahova, pentru ajutorul dat în timp, la documentarea realizării acestui articol.

BIBLIOGRAFIE

- 1 * * * - S.J.A.N. – Prahova, Primăria Ploiești, Căsătoria civilă a D-lui I. Ionescu – Quintus și D-na Maria A. Naumescu, Dosar 209/29 mai 1916;
- 2 * * * - S.J.A.N. – Prahova, C.C.R.S.C. – Ploiești, Registrul stării civile pentru căsătoriți, dosar 63/1916, fila 27 verso și fila 28 față;
- 3 * * * - S.J.A.N. – Prahova, Primăria Ploiești, Actele căsătoriei domnului Petre Cinta din Ploiești cu domnișoara Margareta P. Petrescu din Ploiești, dosar 57/ianuarie 1909;
- 4 Dem. Gh. Carapanca – Călăuza orașului Ploiești, 1914, „Progresul” S.A. Ploiești;
- 5 * * * - S.J.A.N. – Prahova, C.C.R.S.C. – Ploiești, decedați, dosar 11/1897, fila 45 verso;
- 6 * * * - ziarul Depeșa Prahovei, Nr.149, anul 3, Ploiești, 31 ianuarie 1909;
- 7 * * * - Arhivele Militare Naționale Române, (U. M. 024o5 – Pitești), Registrul matricol ofițeri de rezervă, vol. II, dosar 1853, fila 271 față;
- 8 Gh. Șt. Alexandrescu – Călăuza Orașului Municipiu Ploiești, 1925, Tipografia „Comerțului” Al. Nicolescu, Ploiești, pag.57 și 69;
- 9 Ing. Jean Paltane – Ghidul străzilor vechi și noi și al cartierelor de locuit – Ploiești, Editura Alt Vision, 2002.

Învățământul matematic prahovean - acum jumătate de secol (II)

— Olimpia Iorga-Popescu —

În urmă cu 52 ani numărul liceelor din Ploiești și din județ era mult mai mic, astfel că se realiza, la liceele „I.L. Caragiale”, „Mihai Viteazul” și abia înființatele „Nichita Stănescu”, „Spiru Haret”, pedagogic, o selecție deosebită a elevilor. Actualele licee „1 Mai”, „Lazăr Edeleanu”, „Toma Socolescu”, auto, Teleajen, energetic, erau școli profesionale, care în plan aveau, uneori, și clase serale de liceu.

Catedrele de matematică își îmbunătățiseră compoziția în urma faptului că, de câțiva ani, se inițiasă ocuparea posturilor prin concurs. La Colegiul Național „I.L. Caragiale” era o catedra bine încheată, formată din profesorii, Ion Th. Grigore, (preda în liceu din 1934), C-tin Vasilescu (preda de dinainte de 1940), Hristache Dăscălescu, Aurelia Solomon, Maria Tănăsescu, M. Popoescu, M. Carabugeanu, Tr. Lungulescu ș.a. Cunoscut la nivel național era profesorul Ion Th. Grigore prin faptul că elevii să-i Basarab Nicolescu și Ioan Tomescu, câștigaseră premiul întâi la prima Olimpiadă Internațională de Matematică organizată la Brașov, în 1959, ca și la Olimpiada Națională de Matematică. Era autor de manuale de matematică, de probleme propuse la Gazeta Matematică și chiar dacă fusese deținut politic, datorită rezultatelor sale excepționale (mai mulți dintre elevii săi au devenit academicieni), era decorat de noul regim.

La Colegiul Național „Mihai Viteazul”, sub conducerea unui director foarte exigent, Comănciu Traian, catedra formată din profesorii: Eugen Onofraș, Mihai Răileanu, Gh. Mateescu, Viorica Răileanu, Aron Duca, Georgeta Duca, Liliana Mihailă, Elena Popescu, Maria Minciunescu, era recunoscută pentru rezultatele ei foarte bune. Despre profesorii Eugen Onofraș și Mihai Răileanu știam, de la prof. Univ. Adolf Haimovici, că fuseseră cei mai buni studenți din generația lor, dar datorită unor probleme *de dosar* n-au fost opriți în Facultatea de Matematică, a Univ. Iași, pe care o absolviseră. Între cele două catedre era o competiție puternică pentru atragerea celor mai buni elevi la

clasele speciale de matematică, repartizate prin planul de școlarizare, doar celor două licee. Atât în tot învățământul matematic prahovean, dar mai ales în cele două catedre menționate mai sus, crescuse ponderea celor cu studii universitare obligatorii de cinci ani. Absolvenții cu studii universitare de cinci ani și frecvență obligatorie în toți cei cinci ani erau mult mai bine pregătiți decât cei cu studii de trei ani și masterat de doi ani, așa cum se pregătesc acum. Profesorii organizau cercuri de matematică cu cei mai buni elevi, activități de sprijinire a celor mai puțin pregătiți, și toate aceste neplătite. Nu se poate spune că toate aceste activități suplimentare erau obligatorii, ci se organizau mai mult din dorința competitivă a profesorilor și pentru afirmarea școlilor în care ei funcționau. În Ploiești exista un eșalon de profesori foarte buni la liceele industriale care erau în formare, precum: Gh. Ionescu (Lic. Lazăr Edeleanu), Aurel Lupu (Lic. Spiru Haret), Gh. Sorescu și Gh. Lupică (Lic. Economic), Alexandru Lalescu (Lic. N. Stănescu), Gh. Marinache (Lic.

pedagogic), iar la școlile generale se afirmase un grup de profesori formați la Institutul de 3 ani de la București, renumitul *Sorbona*, îndrumați de marele didact și metodist al matematicii românești, Eugen Rusu. Dintre ei rețin pe profesorii: Maria Dinescu (Șc. Radu Stanian), Manina Ionescu (Șc. T. Caragiu), M. Ailincăi și E. Horia (Șc. N. Iorga), Maria Bucur (Șc. Candiano Popescu), Țigău Marius, Victor Carpin și I. Cristea (Șc. Gr. Moisil), Mihai Foșăneanu (Șc. Sfânta Vineri), Cărnici Adela (Sc. Mathias Berthelot), I. Dăncescu și M. Turcu (Șc. George Emil Palade).

În perioada 1977-1980, a avut loc o profundă schimbare a programelor și manualelor de matematica, de la clasa I-a până la clasa a XII-a, prin introducerea teoriei mulțimilor în învățământul primar, actualizarea limbajului matematic, la gimnaziu, creșterea rigurozității la liceu, și, ca armare, s-au schimbat toate manualele de matematică din tot învățământul preuniversitar. Atunci s-au organizat cercuri pentru studierea noilor manuale, întâlniri cu autorii lor.

Continuare în nr. viitor

CUPRINS: C2, P.13: *Marin Preda la vârsta centenară, Ioan-Aurel Pop * P.1: Întâlnirile mele cu Marin Preda, Alex. Ștefănescu * P.2: Criticul unor generații frumoașe, Gelu N. Ionescu * P.3: Galeria marilor epigramiști, C. Tudorache * P.4: Diverse și neprevăzute, C. Tudorache * P.5: Similitudinile, C. Tudorache * P.6: Interviu cu poetul-preot Marcel Miron * P.7: Ariciul firoscos, Eva Aeppli * P.8: Poezie, Krzysztof Dariusz Szatrawski * P.9: Din colț în colț, Didier Nordon * P.10: Un nume de poet - Ion D. Șirna * P.11: Nichita Stănescu și Dora, Emilia Luchian * P.12-13: Maxime și aforisme, Nicolae Mareș; Lansare de carte, Iulia Dragomir * P.13: Poezie, Iulia Dragomir * P.14: Adam Pulojic - Cal de Tracțiune..., Nicolae Mareș * P.15: Lucian Blaga..., Olimpia Iorga-Popescu * P.16 George Crintă * P.17: Mihai Viteazul..., Ion C. Petrescu * P.18: Knockout..., Alina Maer * P.19: Urme, Nelu Stan * P.20: Trecurt, prezent și viitor..., Mihai Tudor * P.21: Sistemele energetice..., Ioan C. Dinu * P.22: Centenar Marin Preda, Traian D. Lazăr * P.23: Romea Cantemir - In memoriam, Nicolae Dumitrescu * P.24: Arhitectul Grigore Ionescu, Serghe Bucur * P.25: Et in Arcadia ego!, Marcel Miron * P.26: Cartea zilelor noastre, Adrian Simeanu * P.27: Căsătoria lui Ioan G. Ionescu-Quintus..., Al. H. Popa * P.28: Învățământul matematic prahovean..., Olimpia Iorga-Popescu*

Revistă editată de S.C. GETIX ART 2000 SRL

Ploiești, str. Oltului nr. 35 * ISSN 2734-8792 ISSN-L 2734-8792

Editura ATU

Tipărit la: Selado Com Srl

Coperta 1: Acad. Eugen Simion

In memoriam

Coperta 3: Centenarul Urmuz

în Colecția Nicolae Ioniță

Coperta 4: Rubrică grafică

Marian Avramescu

Telefon: 0754211493

e-mail: gelunionescu@yahoo.com

DTP: Nitz'Art & Book SRL

Redacția:

Gelu Nicolae Ionescu - Director

Mihai Tudor - secretar general de redacție

Redactori:

Alexandru H. Popa

Nicolae Mareș

Constantin Tudorache

Traian D. Lazăr

Emilia Luchian

Iulia Dragomir

Ion C. Petrescu

Alina Maer

Madalina Barbălată

Antoaneta Ioana Stancu

Colaboratori:

Alex Ștefănescu

Nicolae Ioniță

Marian Avramescu

Serghe Bucur

Adrian Simeanu

Claudius Docu

Nelu Stan

Olimpia Iorga-Popescu

Ioan Corneliu Dinu